Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

November 2023

Letnik 8, številka 8

Iz tokratne vsebine:

Priznanja Občine Šmartno pri Litiji za leto 2023
stran 4–6

Kaj prinašajo dolgo pričakovane masne bilance?
stran 7

Policijska postaja Litija se predstavi
stran 7–8

Nova stalna razstava Vraževerje in čarovništvo na Slovenskem
stran 12

ISSN 2463-8579

Občina Šmartno pri Litiji
Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure
Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00
Uradne ure župana so po dogovoru, zaželena je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice
Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla decembra 2023, pričakujemo najkasneje do torka, **28. 11. 2023**, na elektronski naslov uredništva: **krajevnenovice@bogensperk.si**. Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri svojem pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:
Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:
dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:
Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Manca Vidic in Uroš Pušnik

Jezikovni pregled:
Janoš Železnik

Naslovna fotografija:
Stalna razstava Vraževerje in čarovništvo na Slovenskem na Bogenšperku

Foto:
Blaž Bratkovič

Prelom in tisk:
Graf Littus Janez Bric, s. p.; Biroservis – Mlakar Gorazd, s. p., Ustje 7, 1275 Šmartno pri Litiji

https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/

Glasilo izhaja v nakladi 1800 izvodov in je brezplačno.

ISSN 2463-8579

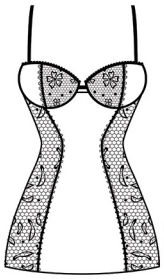
Življenje in šport

Letošnja tema, rdeča nit praznovanja občinskega praznika, dopušča različne interpretacije. Napredek je vedno bil in vedno bo gonilo človeštva. Meje človeška telesa se prestavljajo in športni dosežki so področje, na katerem se to hitro opazi. Šport nam prinaša tako pozitivna kot negativna čustva zato, ker se vedno s športnico, športnikom ali moštvom na neki ravni poistovetimo. Vse bolj opažam, da navijaštvo redno prenašamo tudi na ostala področja. Ne dolgo nazaj sem prebral zanimivo misel. Govorila je o tem, da obstajajo določena področja, na katerih navijanje za favorita ni smiselno. Govorimo o konfliktih, ki smo jim žal že skoraj dnevno priča tako na svetovni, evropski kot domači ravni. Zavedati se je potrebno, da pri konfliktih izbiranje nekoga, ki nam je ljubši, nima enakega učinka kot pri športu. Pri športu namreč načeloma zmaga boljši, pri konfliktih pa največkrat izgubljajo nedolžni ljudje. Izogibajte se izbiri strani ali celo navijanju pri razdvajanju, prepirih ali ostalih dogodkih, saj tam zmagovalca najverjetneje ne bo, bodo le poraženci. Ob občinskem prazniku vam, drage občanke in občani, čestitam. Ob tem vam iskreno želim, da boste znali presoditi, kdaj se od vas želi bodrenje, opogumljanje in pravo navijanje za doseganje boljšega jutri tako na občinski ravni kot seveda širše.

Vaš župan, Blaž Izlakar

KUD VAJKARD ŠMARTNO PRI LITIJI
vabi na komedijo
Marca Camolettija

PIŽAMA ZA ŠEST

petek, **1. 12. 2023,** ob **20.00**
sobota, **9. 12. 2023,** ob **19.00**
Kulturni dom Šmartno pri Litiji
NAKUP VSTOPNIC URO PRED PREDSTAVO

Iz svetniških klopi

Avtorica članka: Nataša Dobravec

Čas počitnic je minil tudi za naše člane občinskega sveta. Svetniki so se 11. 10. 2023 srečali že na 6. redni seji.

Za predstavnico ustanovitelja v svet javnega zavoda Zdravstveni dom Litija so svetniki imenovali Klaro Zupančič.
Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja je prejela dodaten predlog za podelitev jubilejnega priznanja. Predlog je komisija obravnavala in predlagala občinskemu svetu, da se jubilejno priznanje za 70 let delovanja podeli Strelskemu društvu Šmartno – Litija. Občinski svet je predlog komisije potrdil.
Na seji je tokrat delovanje javnega zavoda Zdravstveni dom Litija predstavil direktor zavoda Mario Bjelčević.
Občina je s Prometnim inštitutom Ljubljana sklenila pogodbo za pripravo celostne občinske prometne strategije. Svetnikom sta bila na seji predstavljena namen in cilj izdelave le-te. Izdelana celostna prometna strategija bo podlaga za prijave na razpise za sofinanciranje.
Po skrajšanem postopku so svetniki sprejeli Odlok o ustanovitvi Javnega podjetja Komunalno stanovanjskega podjetja Litija, d. o. o. Bistvo sprejema sprememb in dopolnitev odloka je bila uskladitev odloka s sklepom skupščine podjetja o povečanju osnovnega kapitala.
V drugem branju so svetniki potrdili Odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v občini Šmartno pri Litiji. S tem je potrjena fiksna vrednost točke v višini 0,00700 EUR, ki se letno ne bo valorizirala z indeksom rasti cen življenjskih potrebščin.
V prvi obravnavi so svetniki sprejeli Odlok o ustanovitvi organa Skupna občinska uprava občin Dol pri Ljubljani, Litija, Šentrupert, Šmartno pri Litiji in Trebnje. Občina Trebnje je izrazila interes, da pristopi k Skupni občinski upravi občin Dol pri Ljubljani, Litija, Šentrupert in Šmartno pri Litiji. Na sestanku županov vseh občin ustanoviteljic ob-

stoječega skupnega organa dne 7. 6. 2023 so župani izrazili strinjanje s pridružitvijo Občine Trebnje k skupni upravi. Glede na navedeno je bilo z namenom pridružitve Občine Trebnje potrebno pristopiti k sprejemu novega odloka o ustanovitvi organa skupne občinske uprave.

Prav tako so svetniki v prvi obravnavi sprejeli Odlok o ustanovitvi javnega lekarniškega zavoda Mestne lekarne. Občinski sveti občin Kamnik, Domžale, Komenda, Mengeš, Litija, Šmartno pri Litiji in Moravče so v letu 2007 sprejeli Odlok o ustanovitvi Javnega zavoda Mestne lekarne (Uradni list RS, št. 70/07), s katerim so ustanovili javni zavod Mestne lekarne za izvajanje javne službe na področju lekarniške dejavnosti. Po uveljavitvi navedenega odloka v letu 2007 je zakonodajalec v letu 2016 sprejel novi Zakon o lekarniški dejavnosti /ZLD-1/ (Uradni list RS, št. 85/16, 77/17, 73/19 in 186/21), s katerim je v slovenski pravni red vnesel spremembe v organizaciji izvajanja lekarniške dejavnosti in določil nov obseg lekarniške dejavnosti, pogoje za ustanovitev javnega lekarniškega zavoda, obveznosti ustanoviteljic, vsebino akta o ustanovitvi javnega lekarniškega zavoda, pristojnosti in naloge organov javnega lekarniškega zavoda ter pogoje za imenovanje direktorja in strokovnega vodje ter člane sveta javnega lekarniškega zavoda. Izhajajoč iz navedenega morajo ustanoviteljice Mestnih lekarn uskladiti akte o ustanovitvi, organiziranost in delovanje Mestnih lekarn z določili novega Zakona o lekarniški dejavnosti.

Svetniki so potrdili Sklep o lokacijski preveritvi za določitev obsega stavbnega zemljišča (v enoti urejanja prostora PO-44). S sprejetim sklepom bo investitor imel možnost pridobiti gradbeno dovoljenje za zidanico.

Podali so soglasje javnemu zavodu Knjižnica Litija k spremembi Pravilnika o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Knjižnici Litija. Razlog za spremembo pravilnika je zaposlitev poslovne sekretarke, ki je bila do sedaj zaposlena za polovični delovni čas. Razlog zaposlitve za polni delovni čas je predvsem okrepitev domoznanskega oddelka.

Svetniki so potrdili Poročilo o izvajanju zimske službe v sezoni 2022/23, Izvedbeni program zimske službe za sezono 2023/24 v občini Šmartno pri Litiji ter Izvedbeni program rednega vzdrževanja cest v občini Šmartno pri Litiji v letu 2024.

Sprejeli so tudi Sklep o ukinitvi statusa javnega dobra in Sklep o pridobitvi statusa javnega dobra lokalnega pomena. Oba sklepa sta podlaga za urejanje zemljiško knjižnih zadev.

Vsa vabila in gradiva za seje so objavljena na uradni spletni strani Občine, na kateri si jih lahko tudi pogledate.

Zakon o kmetijskih zemljiščih in spreminjanje namenske rabe zemljišč – 2. del

Avtorica članka: Andreja Leskovšek, Občinska uprava

Za spremembo namenske rabe zemljišča je osnova izdelan elaborat, ki ga lahko pripravi agronom s pridobljenim pooblastilom za bonitiranje. Iz elaborata mora biti razvidno:

- lokacija zemljišč (parcelne številke in katastrske občine), na katerih se bo izvedel posamezni ukrep (vzpostavitev nadomestnih zemljišč ali izboljšava pridobivalnega potenciala obstoječih kmetijskih zemljišč);
- površina zemljišč, ki je predmet izvedbe ukrepov;
- pogoji, ki jih je treba upoštevati pri izvedbi posameznega ukrepa;
- način izvedbe ukrepov in
- soglasja lastnikov zemljišč, na katerih se bodo izvajali ukrepi; ta soglasja veljajo do zaključka izvedbe ukrepov oziroma največ deset let od sprejema prostorskega akta lokalne skupnosti.

Elaborat iz prejšnjega odstavka mora biti **izdelan najpozneje do oddaje vloge za pridobitev mnenja na predlog prostorskega akta** lokalne skupnosti. Izdelava elaborata je breme vlagatelja pobude. Elaborat se lahko izdela zgolj v rastnem času vegetacije, ko se lahko odvzamejo vzorci tal in se jih analizira.

Pogoj za pridobitev gradbenega dovoljenja za investicijo, za katero so predvideni ukrepi, je soglasje ministrstva, pristojnega za kmetijstvo. Za pridobitev soglasja mora investitor na ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, posredovati elaborat ravnanja z rodovitnim delom tal, ki ga pripravi agronom, ki ima pridobljeno pooblastilo za bonitiranje v skladu s predpisi, ki urejajo bonitiranje zemljišč. Iz elaborata mora biti razvidno, na katerih zemljiščih se bodo izvedli ukrepi iz drugega odstavka tega člena in za katera zemljišča se ne bo plačalo odškodnine zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč iz 3. g člena Zakona o kmetijskih zemljiščih. Elaborat je sestavni del soglasja ministrstva, pristojnega za kmetijstvo.

Pogoj za pridobitev uporabnega dovoljenja za investicijo, za katero so predvideni ukrepi, je izjava agronoma o ustreznosti izvedenih del ukrepov. Po potrditvi agronoma mora investitor izdelati elaborat spremembe bonitete zemljišč v skladu z zakonom, ki ureja kataster nepremičnin.

Ukrepi se določijo v prostorskih izvedbenih pogojih prostorskega akta lokalne skupnosti.

Na ta način bodo v fazi priprave prostorskega akta pozvani vsi pobudniki, ki so že podali predlog za spremembo namenske rabe zemljišča, da predložijo ustrezen elaborat, sicer pobud ne bo možno upoštevati. Ukrep (vzpostavitev nadomestnih zemljišč ali izboljšava pridobivalnega potenciala obstoječih kmetijskih zemljišč) bo označen s svojo enoto urejanja prostora v grafičnem delu občinskega prostorskega načrta in bo moral biti tudi izveden do pridobitve uporabnega dovoljenja za investicijo. Dokler občina ne bo izčrpala potenciala nezazidanih stavbnih zemljišč, bo za vsako širitev stavbnega zemljišča morala izvesti enega izmed ukrepov (vzpostavitev nadomestnih zemljišč ali izboljšava pridobivalnega potenciala obstoječih kmetijskih zemljišč) ne glede na to, ali se ta zemljišča potrebujejo za gradnjo enostanovanjske hiše, ceste ali druge družbene infrastrukture.

Občina Šmartno pri Litiji

Priznanja Občine Šmartno pri Litiji za leto 2023

Avtorica članka: Nataša Dobravec

Občinski svet Občine Šmartno pri Litiji je v letu 2019 sprejel Pravilnik o priznanjih Občine Šmartno pri Litiji (Uradni list RS št.: 67/19).

Postopek za podelitev priznanja vodi Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja (v nadaljevanju: Komisija). Komisija je dne 6. 4. 2023 na uradni spletni strani Občine in v Krajevnih novicah v mesecu maju objavila Javni razpis za podelitev občinskih priznanj Občine Šmartno pri Litiji za leto 2023. Rok za podajo predlogov za priznanja je bil 31. 5. 2023. Komisija se je na 7. seji dne 7. 6. 2023 seznanila s predlogi za priznanja Občine in podala predlog za potrditev predlogov za sejo Občinskega sveta. Občinski svet Občine Šmartno pri Litiji je predloge potrdil na svoji 5. redni seji 14. 6. 2023. Naknadno je komisija obravnavala še en prispeli predlog na svoji 8. seji 11. 10. 2023. Tudi dodatni predlog je Občinski svet potrdil na svoji 6. redni seji, dne 11. 10. 2023.

PREDSTAVITEV PREJEMNIKOV

MARJAN LUKANČIČ – prejemnik zlate plakete Občine Šmartno pri Litiji

Predlagatelji so predlagali kandidata za dosežke na področju trajnostnega razvoja v Veliki Štangi, ki pomembno vplivajo na življenje in blaginjo vaščanov krajevne skupnosti, ter na humanitarnem in gospodarskem področju. Kandidat je že od leta 2006 predsednik Kulturno-športnega društva Velika Štanga. V času njegovega predsedovanja se je z njegovo ekipo KŠD zgradil pomemben vsestranski kulturno-športni objekt Komun in obenem obnavljal in vzdrževal kulturni dom. Športni objekt Komun sedaj zajema nogometno in odbojkarsko igrišče z brunarico in toaletnimi prostori, pa tudi pokrito profesionalno balinišče s svojo brunarico in toaletnimi prostori. Kulturni dom in športno-kulturni objekti pa se niso le zgradili, ampak tudi živijo naprej s skupnostjo. Mladi in družine se poslužujejo predvsem nogometnega in odbojkarskega igrišča za nedeljska druženja, medtem ko starejša generacija uživa na balinišču.

Oba objekta sta izjemnega pomena za prebivalce na tem območju, saj vsa dogajanja pomembno vplivajo na utrjevanje medsebojnih vezi med vaščani, na njihovo kvaliteto življenja, pa tudi spodbujajo sodelovanje z obiskovalci športnih dogodkov in kulturnega doma iz občine Šmartno pri Litiji in tudi zunaj njenih meja. Vse to se je razvilo v času predsedovanja Marjana Lukančiča.

JOŽE SINIGOJ – prejemnik zlate plakete Občine Šmartno pri Litiji

Kandidat je ob svojem strokovnem udejstvovanju v aktivnem življenju (usnjarstvo) razvil še mnogo poznavanja drugih področij, ki je na zavidljivem nivoju. Predvsem je neutruden raziskovalec lokalne zgodovine, pri čemer ga ne zaustavijo ne krajevne ne časovne meje. Postal je izjemen poznavalec rodoslovja – povezuje znamenite in manj znane rodovine (ali osebnosti) in s tem pripomore k razumevanju davnine in bližnje preteklosti. Svoja dognanja in ugotovitve, do katerih se dokoplje z obiski arhivov, škofij, nesebično deli z ustanovami (javnostjo) in vsemi zainteresiranimi posamezniki. Kot dober poznavalec Valvasorja je s svojim strokovnim znanjem s področja rodoslovja pomagal tudi dr. Golcu pri raziskovanju življenja Janeza Vajkarda Valvasorja, glede raziskovanja edinega slovenskega nobelovca pa je bil v podporo dr. Zvonki Zupančič Slavec v knjigi o Fritzu Preglu. Odkril je še mnogo zanimivih in navdušujočih dejstev o osebnostih, ki so krojile našo zgodovino in vplivale na naše sedanje življenje.

Bil je član in podpornik Društva Univerza za tretje življenjsko obdobje Litija – Šmartno, povezuje Planinsko društvo Litija in občino (spominski pohod Ferda Tomazina) in je tvoren sodelavec pri vseh dediščinskih projektih. Pred leti je bil aktiven pri vzpostavljanju mednacionalnih povezav med Občino Šmartno pri Litiji in italijansko Občino Telgate v pokrajini Bergamo, od koder je izšel Valvasorjev rod. Je tudi avtor nekaterih samostojnih člankov in raziskav.

MOJCA HAUPTMAN – prejemnica zlate plakete Občine Šmartno pri Litiji

Kandidatka je dolgoletna predsednica Društva za razvoj podeželja LAZ. S svojim dolgoletnim prostovoljnim delom in vodenjem društva je pomembno vplivala na razvoj podeželja in lokalnega okolja, tako v občini Šmartno pri Litiji kot tudi v občini Litija in širše. S svojim delom in izvedbo mnogih aktivnosti v društvu je preko podpore in sodelovanja v Ženskem pevskem zboru LAZ v času od 2016 do 2023 prispevala k dosežkom na kulturno-umetniškem področju. Organizirala je številna strokovna predavanja in delavnice za člane in članice Društva LAZ, vodila aktivnosti na vsakoletnih že tradicionalnih dogodkih v lokalnem okolju, strokovne ekskurzije, prijavljala projekte in sodelovala v projektih tako v lokalnem, regionalnem, državnem kot tudi mednarodnem okolju, aktivno promovirala Jablaniško dolino in občino Šmartno pri Litiji na domačih sejmih in spodbujala k ohranjanju naravne in kulturne dediščine (zbirka zasavskih prodnikov). Zaslužna je za povezovanje posameznikov in inštitucij. Spodbuja mlade k vključevanju v lokalno okolje in k ohranjanju naravne in kulturne dediščine, spodbuja k razvoju lokalnega turizma in lokalnih turističnih vodnikov, spodbuja aktivno vključevanje lokalnih ponudnikov v lokalno dogajanje, samopromocijo in promocijo, predvsem kmetije ter ponudnike lokalne prehrane in domače obrti. Sodeluje v pobratenju z Občino Castel San Giorgo iz Italije in Občino Brezrički Hum iz Hrvaške.

AMALIJA IN MARKO SAMEC – prejemnika priznanja Občine Šmartno pri Litiji

Zakonca Amalija in Marko Samec si po oceni predlagatelja zaslužita priznanje širšega okolja za doprinos, ki ga skozi svoje dolgoletno delo in trud dajeta lokalnemu in širšemu okolju. Z ureditvijo svoje hiše v muzej in skrbno izbrano zbirko predmetov ohranjata snovno in kulturno dediščino domačega in širšega okolja iz časa 20. stoletja do današnjih dni. Svoji zgodbi, zgodbe svojih prednikov in predmetov, ki jih imata, rada delita z mlajšimi generacijami. Svojo hišo sta poimenovala Domačija spominov. Hiša se nahaja v vasici Gradišče pri Litiji. Domačija spominov je zasebni muzej etnografskih predmetov, ki sta jih zakonca podedovala od svojih prednikov in skozi leta zbrala tudi sama. Njuna zbirka je zelo bogata, saj obsega preko tisoč predmetov iz različnih časovnih obdobij naše polpretekle zgodovine. Tudi sama domačija je zgodovinsko bogata in nosi težo časa, saj v hrastovem oboku nosi letnico 1909. Natančna in zanimiva zbirka predmetov odraža njuno predanost ohranjanju kulturne in družinske dediščine. Glede na pretekle razstave pa zakonca Samec velik pomen dajeta tudi dediščini lokalnega podeželja (Jablaniška dolina, Šmartno pri Litiji) in mest, kjer so živeli njuni predniki (Ljubljana). Zakonca Samec si za obiskovalce svojih razstav vedno z veseljem vzameta čas in pripovedujeta številne zgodbe, pripovedi in dogodivščine svojih prednikov, pomembnih ljudi tistega časa ter tudi svoje prigode o tem, kako sta dobila katerega od mnogih predmetov v svoji zbirki.

ALEŠ HAUPTMAN – prejemnik priznanja Občine Šmartno pri Litiji

Kandidat je svojo zgodbo v šmarskem rokometu začel že kot mlad deček, ko je takrat igral rokomet v mlajših sekcijah. Že od malega pa se je poleg igranja rokometa zanimal tudi za pomoč in podporo v klubu za organizacijo tekem in drugih procesov. Tik po osamosvojitvi Slovenije se je pri svojih sedemnajstih letih, ko je zaključil s treniranjem rokometa, januarja 1992 priključi upravnem odboru kluba, v katerem od takrat neprekinjeno deluje in pomaga klubu. Šmarski rokometaši so se zaradi upada sponzorskih sredstev sredi devetdesetih let znašli v težavah. Izpadli so v najnižji rang tekmovanja, kar je botrovalo tudi reorganizaciji društva. Ustanovili so novo Rokometno društvo Šmartno 1999. Veliko energije in organizacije se je usmerilo v treninge mlajših sekcij. Uspehi so se začeli kazati kmalu. V sezoni 2007/08 se je Šmartno uvrstilo v višji rang tekmovanja in po dolgih letih čakanja se je klub preselil v novo zgrajeno Dvorano Pungrt. Tam se je v letih 2009/10, 2010/11, 2017/18 in 2021/22 igrala prva liga v moškem rokometnem državnem prvenstvu. Število vpisanih članov in članic, ki redno trenirajo rokomet, postaja čedalje višje in dosega rekordne številke.

Vsa ta leta je Aleš s svojo ekipo skrbel, da so sledili jasno zastavljenim ciljem in viziji. Sam je v tem času opravljal vloge predsednika, blagajnika, tajnika in sekretarja kluba. Ko je bilo težko, je sklonil glavo, bodril ekipo in delal naprej. Ko je bil čas uspeha se je z ekipami veselil. Ves čas je skrbel za odlično organizacijo tekem. Skrbno pridobiva sponzorje, prijavlja društvo na razpise in ureja klubske finance. Sam tudi z odliko vodi upravni odbor oziroma, kakor si sami rečejo, delovno skupino. Veliko energije usmerja v lokalno skupnost z občino na čelu. Dolga leta je skrbel za urejanje spletne strani in družabnih omrežji društva. Še najbolj veličino človeka, kot je Aleš, opišejo besede pokojnega prvega predsednika Rokometnega kluba Šmartno Lojzeta Erjavca, ki je za Aleša leta 2016 ob 50. obletnici društva dejal: *»Aleš, zdaj si ti gonilna sila tega kluba. Dokler boš tu ti, se jaz ne bojim za njegov obstoj.«* Danes klub stoji na stabilnih in zdravih temeljnih, tako v finančnem kot organizacijskem smislu. Večina zaslug pa gre alfa in omegi šmarskega rokometa – Alešu Hauptmanu.

MARTIN GOLOB – prejemnik priznanja Občine Šmartno pri Litiji

Kandidat je katoliški duhovnik mlajše generacije, ki tudi preko spleta preprosto in prisrčno nagovarja številne sledilce ter prinaša veselo oznanilo v živahen medijski svet. Pričevanje o stikih z njegovimi sledilci v času epidemije, o pristnosti navzočnosti na spletu ter o bistvenih vsebinah krščanske vere sta pripravila z Lojzetom Grčmanom,

novinarjem portala Aleteia, v obliki knjige Iz spletne prižnice. Martin je v času koronavirusa poskrbel za stotine prenosov svetih maš po spletu, je pogost in zaželen sogovornik v številnih medijih ter oseba, ki s svojo prisrčnostjo in iskrenostjo povezuje in združuje. Kljub temu da je predstavnik krščanske vere z vsemi svojim načeli in prepričanji, ob kontroverznih temah nikoli ne sodi ali obsoja. Kjerkoli se pojavi, nikoli ne zataji svojih rojstnih korenin, nasprotno, ponosno govori o svojem rojstnem kraju Dvoru, Veliki Kostrevnici in Šmartnem pri Litiji. Je zgled mladim, tolažba osamljenim, navdihujoč pričevalec ne le krščanskih, ampak tudi moralnih vrednost, ki jih družba počasi izriva, in je oseba, ki ponosno poudarja, odkod prihaja.

JUBILEJNA PRIZNANJA OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI

Prostovoljno gasilsko društvo Liberga za 70 let delovanja

Letos mineva 70 let, odkar so se vaščani Liberge in okolice odločili, da bi zaradi hribovitega terena in oddaljenosti sosednjih društev ustanovili gasilsko društvo. Društvo se je najprej imenovalo Gasilska desetina Liberga. Pobudnik za ustanovitev in nato tudi prvi predsednik je bil Jože Fortuna. Društvo je leta 1956 pričelo z urejanjem dokumentacije za gradnjo gasilskega doma. Dom, kakršnega poznamo danes, je bil dvakrat dozidan. Leta 1983 so kupili rabljeno vozilo, ki jim je služilo do leta 2007, ko so se odločili za njegovo zamenjavo. Kupili so vozilo za gašenje gozdnih požarov, s katerim lahko navkljub arhitektonskim oviram pridejo do vsakega objekta. Gasilci vseskozi stremijo k požarni varnosti na svojem področju, saj so bili pobudniki gradnje prenekaterega rezervoarja z vodo ter kasneje gradnje hidrantnega omrežja.

Društvo Valvasorjeva konjenica za 30 let delovanja

Valvasorjeva konjenica je bila ustanovljena leta 1993 v počastitev 300-letnice smrti Janeza Vajkarda Valvasorja. Že istega leta se je konjenica odpravila na pot, ki jo je Valvasor večkrat prejezdil z gradu Bogenšperk do Cerkniškega jezera. S svojim prvim popotovanjem je Valvasorjeva konjenica vsejala nesluteno plodno seme slovenskemu konjeniškemu druženju in pohodništvu ter postavila temelje vsem bodočim konjenicam v Sloveniji. Do sedaj so prepotovali dobršen del naše domovine ter obiskali kraje, kjer se je zadrževal, ustvarjal, deloval ali o njih obširno pisal njihov vzornik Janez Vajkard Valvasor. Konjenica je prostovoljno, samostojno in nepridobitno združenje fizičnih oseb v društvo, ki ljubiteljsko razvija in pospešuje konjeništvo kot kulturo, šport in rekreacijo ter razširja in promovira lik in ime Janeza Vajkarda Valvasorja.

Gasilska zveza Šmartno pri Litiji za 20 let delovanja

Letos mineva 20 let, odkar se je osem gasilskih društev 29. 3. 2003 odločilo, da zapusti nekdaj skupno Gasilsko zvezo Litija in stopi na lastno pot razvoja. Vzrok za ustanovitev Gasilske zveze Šmartno pri Litiji je bil uspeli posvetovalni referendum o ustanovitvi Občine Šmartno pri Litiji, ki je nastala z izločitvijo iz takratne Občine Litija 7. 4. 2002. Čeprav nekaterim morda napačna odločitev, je s svojim delom poenotila člane vseh prostovoljnih gasilskih društev, pa naj si bo to najmlajše gasilsko društvo Primskovo, ki šteje 13 let, ali Šmartno, ki stopa proti 140. letu. Začetki so bili težavni, vendar sta župana Milan Izlakar in za njim tudi Rajko Meserko prisluhnila težavam glede slabe opremljenosti gasilskih enot. V občinskem proračunu so se zagotovila sredstva za posodobitev zaščitne opreme operativnih gasilcev in nakup gasilskih vozil. Če so gasilske enote ob ustanovitvi GZ imele le dve sodobni vozili za posredovanje ob intervencijah, in to AC 16/50 PGD Šmartno 1998 in GVV1 PGD Zavrstnik 1999, se je vozni park povečal z naslednjimi gasilskimi vozili: GVGP1 PGD Javorje 2005, PV1 GZ Šmartno 2006, GVGP1 PGD Liberga 2007, GVC 16/25 PGD Kostrevnica 2008, GVV1 PGD Štangarske Poljane 2008, GVGP1 PGD Vintarjevec 2014, GVC 16/25 PGD Jablanica 2016, GVV1 PGD Primskovo 2020 in GVV1 PGD Javorje 2022. Poleg opreme so bili od ustanovitve dalje zgrajeni gasilski domovi v Kostrevnici, Jablanici in na Primskovem. Gradnja in urejanje gasilskega doma na Javorju sta se pričela še v takratni skupni občini Litija in končala v letu 2006. Velik poudarek je bil namenjen tudi skrbi za opremljenost osebne in skupinske zaščitne opreme gasilcev, saj je od ustanovitve občine dalje, ko je celotna občina imela zgolj dva kompleta opreme, danes vsaka od gasilskih enot opremljena po predpisanih merilih, oprema pa se tudi ves čas posodablja.
Od ustanovitve dalje je bilo v vsa prostovoljna gasilska društva gasilske zveze na novo včlanjenih 787 občanov, zaradi različnih vzrokov pa se je v tem času izpisalo 576 članov. Tako danes GZ šteje 1208 članov, od tega 304 pionirje ali mladince, 129 veteranov in 773 ostalih članov, od česar je 254 operativnih gasilcev in 47 rezervnih operativnih gasilcev.

Strelsko društvo Šmartno – Litija

Strelstvo je v naših koncih doživelo pravi razcvet v petdesetih letih prejšnjega stoletja. Praktično vsaka vas je imela strelišče za streljanje z zračnim orožjem. Nosilke strelske dejavnosti so bile strelske družine v večjih delovnih organizacijah, zlasti v Usnjarni Šmartno, Predilnici Litija in Industriji apnenca Kresnice ter v krajevnih skupnostih Dole in Jevnica. Ob množičnosti članstva so po kakovosti izstopale zlasti SD Usnjar, SD Predilec in SD Apnar. SD Usnjar Šmartno je bila po dosegljivih podatkih ustanovljena leta 1953. Treninge in tekmovanja z zračno puško je sprva prirejala v improviziranih streliščih; v menzi usnjarne, nekaj let v stari šmarski OŠ in na zunanjem strelišču ob potoku pri gostišču Sedevčič. Ko je dobila možnost ureditve petlinijskega strelišča v Litiji in je sestavila še drugo petčlansko tekmovalno ekipo, so se opazni rezultati pokazali že v nekaj mesecih. Veselje z litijskim streliščem pa ni dolgo trajalo. Izgubili so ga zaradi gradnje nadvoza nad železniško progo in za odškodnino prejeli 15 milijonov takratnih dinarjev. Tedaj sta se SD Usnjar Šmartno in SD Predilec združila in začela nastopati kot SD Šmartno – Litija. Z malokalibrskim orožjem so trenirali in tekmovali na zemljišču Usnjarne Šmartno. V začetku 60 let so se začele množične selitve s podeželja v mesto, predpisi za uporabo in hrambo orožja so se zaostrili, sredstev za strelstvo je bilo čedalje manj, zato se je razmahnil trend ukinjanja strelskih družin. SD Šmartno – Litija je bila pred težko nalogo, kako sploh še organizirati treninge in tekmovanja. Brez entuziazma in vztrajnosti ne bi šlo. Z obojim sta bila oborožena gospod Branko Pintar, ki je vodenje družine od gospoda Rudolfa Derenčina prevzel v letu 1962, in tedanji ravnatelj OŠ gospod Jože Sevljak, ki je razumel težave strelcev in zato izdal soglasje k postavitvi strelskega doma na šolskem zemljišču. Kakršnekoli druge lokacije ni bilo mogoče dobiti niti v Litiji niti v Šmartnem. Odškodnina za litijsko strelišče je zadoščala le za dela do tretje gradbene faze. Preostala sredstva so skupaj z rokometnim klubom pridobili s prodajo dvorane TVD Partizan usnjarni, ki je prostore potrebovala za skladiščenje konfekcije. V športnem objektu, ki si ga delijo z rokometaši, so leta 1978 dokončali desetlinijsko strelišče za zračno orožje in ga v nekaj letih opremili z avtomatiko za pomik tarč.

Krajevne novice
Glasilo občine Šmartno pri Litiji

Kaj prinašajo dolgo pričakovane masne bilance?

Avtor članka: Franc Props, poslanec Državnega zbora

Od letošnjega novembra bomo imeli podatke o tem, ali je meso, ki nam ga ponujajo trgovci, res od živali, ki so bile vzrejene na slovenskih kmetijah. Vrsto let se namreč že srečujemo s tem, da nam trgovine kot slovensko meso prodajajo meso iz uvoza. Ne dolgo nazaj so mediji opozarjali na zavajanje potrošnikov po tem, ko je bilo meso že prodano. Kot slovensko meso so tedaj trgovci ponujali in prodajali poljsko in avstrijsko meso. To se je dogajalo ne glede na to, da naša zakonodaja že zdaj zahteva striktno označevanje in vodenje evidenc pri kmetih. Postavlja se vprašanje, kakšen je sploh smisel vseh teh evidenc in birokracije, če se nekje na poti med kmetom in potrošnikom sledljivost v interesu ostalih (klavnic, mesno-živilske predelovalne industrije in trgovcev) izgubi.

Vse, kar pride v Slovenijo od drugod, je podvrženo dolgotrajnemu skladiščenju, prevozom, porabi energije za transport in zamrzovanje in še bi lahko našteval. Zaradi nizke cene, ki se jo lahko doseže na račun slabo plačanih delavcev in pridelovalcev, ta živila predstavljajo nelojalno konkurenco slovenski proizvodnji svežega mesa in mesnih izdelkov ter ostalih kmetijskih proizvodov. Za našega kmeta je seveda še posebej boleče dejstvo, da se tako niža odkupna cena za njegovo živino in pridelke. Z vidika kupca pa nam pri kupovanju mesa v trgovini preprosto umanjkajo informacije zaradi nedoslednega označevanja, saj ni razvidno, ali gre za sveže ali odtaljeno meso ter kje je bilo meso pridelano.

Odgovor na tovrstne anomalije so masne bilance. O njih se je začelo resno govoriti že leta 2018. Takoj po volitvah je trenutna vlada napovedala, da bo pospešila uvedbo masnih bilanc na mesu, s čimer daje težo slovenskim proizvajalcem mesa, kasneje pa se bo to naredilo tudi pri ostalih proizvodih. Namen masnih bilanc je, da se državljanom zagotovi jasen pregled nad ponudbo slovenskih (mesnih) proizvodov in dvig zaupanja v to, da dejansko kupujejo domač proizvod – zaradi česar se bodo lahko lažje odločili za slovenske proizvode.

O tem sem razpravljal tudi 24. 10. 2023 na 11. izredni seji Odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Povedal sem, da so slovenski potrošniki večinoma že dovolj zreli, da dajejo večjo težo doma pridelanim proizvodom, četudi bodo za to morali plačati več. Mnogo jih je, ki jim je mar tudi za ogljični odtis in izbirajo kmetijske pridelke iz držav, ki so Sloveniji blizu, npr. Hrvaške in Italije. Tisti, ki zasledujejo najnižjo ceno, pa bodo to počeli še naprej.

Poudaril sem tudi, da je treba s strani politike za kmete in kmetijstvo poiskati dobra področja in na njih graditi, in pozval kmetijske stanovske organizacije, da v sprejetih ukrepih poiščejo tiste rešitve, ki so dobre, in opustijo stalno negodovanje, saj s tem v ničemer ne prispevajo k razvoju in ohranjanju kmetijstva. Jasno je, da stalno potrebno ali nepotrebno nezadovoljstvo, ki smo mu priča zadnjih trideset let, kmetom žal ne daje želenih rezultatov. Sedanja vlada se zaveda pomena kmetijstva, zato je bilo v letu 2022 rekordno veliko sredstev namenjenih kmetijstvu – več kot 455 milijonov EUR v obliki različnih spodbud in neposrednih plačil. Vsi vpleteni – politika, kmetijsko-gozdarska zbornica, stanovske organizacije in kmetje – s signali, ki jih posredujemo, vplivamo na to, ali se bo slovenski kmet odločil vztrajati in vlagati v ukrepe in nadaljevati s kmetovanjem na domači zemlji. Nedvomno se zaradi negativnih sporočil marsikdo premisli, kar pomeni zaostanek in seveda manjšo samooskrbo Slovenije. Dvig le-te pa je nedvomno cilj vseh prej naštetih.

Del rešitve zagotovo predstavljajo masne bilance, do katerih je bila dolga pot. Z masnimi bilancami bomo, zelo poenostavljeno povedano, vedeli, da je pri mesu in ostalih doma pridelanih kmetijskih proizvodih količina ves čas enaka: enaka mora biti masa pridelanega, predelanega in prodanega – tako se ne more zgoditi, da se tisto, kar se pridela na Poljskem ali na Kitajskem in predela mesna in živilska industrija v Sloveniji, prodaja kot slovensko.

Kot vedno vabljeni, da se obrnete name preko elektronske pošte, telefona (041 636 160) oziroma osebno v poslanski pisarni v prostorih Občine Litija (po predhodni najavi).

Vse dobro in veselo praznovanje ob našem občinskem prazniku!

Policijska postaja Litija – varuh reda in miru

Vprašanja postavil: dr. Jernej Kotar

Slovenci se radi pohvalimo, da živimo v eni najvarnejših držav na svetu, pri zagotavljanju varnosti pa pomembno vlogo igra tudi Policija. Območje občin Litija in Šmartno pri Litiji pokriva Policijska postaja Litija, ki o svojem delovanju redno poroča tudi v našem glasilu. V uredništvu smo zato k pogovoru povabili pomočnika načelnika, gospoda Danijela Stanojeviča, da nam tokrat še nekoliko pobliže predstavi njeno delovanje.

Dovolite mi, da se vam ob začetku najinega pogovora zahvalim za vaš prijazen odziv našemu vabilu. Policijska postaja Litija je nedvomno ena ključnih ustanov v našem okolju, brez katere si normalnega življenja sploh ne moremo predstavljati. Za začetek nam, prosim, povejte, koliko policistov vas je zaposlenih na litijski postaji in kolikšno območje pokrivate?

Lepo pozdravljeni v imenu policistov Policijske postaje Litija.

Stanje zaposlenih na policijski postaji se vseskozi spreminja, saj smo dinamična organizacija in naše kadre prilagajamo trenutnim okoliščinam na posameznih območjih, kjer je potrebno večje število policistov. Vsekakor pa je na naši policijski postaji zadostno število policistov, da lahko pokrijemo obširno območje, ki zajema občini Litija in Šmartno pri Litiji, deloma pa tudi nekaj območja občine Ivančna Gorica. Območje obsega preko 160 naseljih, teren pa je zelo razgiban, saj obsega tako strnjena naselja kot bolj oddaljeno hribovito območje.

Morda je med našimi najmlajšimi bralkami in bralci tudi kdo, ki si želi postati policist. Nam lahko na kratko predstavite vaše naloge in kako izgleda policistov delavnik?

Delo policista je zelo razgibano in opravljamo zelo različne naloge. Seveda je v prvi vrsti naša skrb varovanje življenj in premoženja ljudi, zato se veliko ukvarjamo s preprečevanjem in preiskovanjem kaznivih dejanj, prav tako veliko delamo tudi na prometni varnosti. Z najmlajšimi se tako srečujemo v okviru prometne varnosti že v vrtcih in zgodnjih razredih osnovne šole. Seveda pa naše delo obsega še ogromno drugih področij, kot so na primer vzdrževanje javnega reda in miru, varovanje državne meje, delo z varovanimi osebami in objekti, nudenje pomoči ob naravnih nesrečah in podobno. V naše vrste tako vabimo vse, ki imajo radi razgibano delo. Ob številnem naboru delovnih mest smo prepričani, da lahko vsak zase najde področje, na katerem bo lahko svojo željo po pomoči ljudem združil mogoče tudi s kakšnim svojih hobijem. Tako se lahko navdušeni športniki najdejo npr. v bolj športno obarvanih enotah, kot so gorska enota, posebna ali specialna enota policije. Tisti, ki jim je pri srcu delo z živalmi najdejo svojo pot pogosto tudi na postaji konjeniške policije ali pa med vodniki službenih psov. Skratka, vsakega, ki

ga zanima poklic policista, vabimo, da se oglasi na naši policijski postaji, in mu bomo posvetili nekaj časa, da mu bomo predstavili naš poklic. Lahko si vse podrobnosti šolanja ogleda tudi na spletni strani www.policija.si.
Seveda moramo poudariti, da poklic policista ni lahek. Pogosto se delovnik začne v zgodnjih jutranjih urah ali pa poznih nočnih, saj smo policisti na terenu prisotni 24 ur na dan. Svoje delo pričenjamo v enoti, v kateri najprej poskrbimo, da se seznanimo z novostmi in posebnostmi v tem dnevu, in pripravimo sebe in opremo za dobro delo na terenu. Delovnik traja nekje med 8 in 12 ur, vendar se pogosto tudi zgodi, da se naš delovnik zaradi izvedbe nujnih interventnih nalog tudi podaljša.

Čeprav sem v uvodu omenil, da je Slovenija ena najvarnejših držav, to še ne pomeni, da se ne sooča s kriminalom in drugimi izzivi. Kako bi vi ocenili varnostno situacijo na območju litijske in šmarske občine?
Slovenija je varna država in v njej se lahko počutimo varno. Seveda tudi na območju naše policijske postaje prihaja do različnih kaznivih dejanj, soočamo se s kršitvami javnega reda in miru ter cestnoprometnimi kršitvami, vendar pa je trend kaznivih ravnanj v zadnjem desetletju vseskozi v upadanju.
Zavedati se moramo, da lahko varnost v okolju policisti učinkovito zagotavljamo le s skupnim sodelovanjem s celotno skupnostjo. Iz tega razloga apeliramo na vse občane, da naj se obračajo na vodje policijskih okolišev na svojem območju in z njimi delijo svoja opažanja, informacije in skrbi, skupaj pa bodo nato poskusili poiskati rešitve.

Kako pa je s prometno varnostjo oziroma upoštevanjem cestnoprometnih predpisov?
V zadnjem obdobju se stanje prometne varnosti povsod po Sloveniji rahlo slabša in zato smo tudi na našem območju izvedli

več poostrenih nadzorov prometa in smo vsakodnevno čim več prisotni na najbolj obremenjenih relacijah. Povečanje števila prometnih nesreč beležimo predvsem iz razloga, da vozniki zapeljejo na napačno stran ali vozijo v napačni smeri, temu pa se velikokrat pridružijo tudi velika hitrost in prisotnost alkohola. Tukaj ni odveč poziv vsem voznikom, da je nujno upoštevati prometna pravila, še posebej tista, ki se nanašajo na omejitve hitrosti, alkohol in uporabo mobilnih naprav med vožnjo.

Ali vam pri nadzoru območja, ki ga pokrivate, težave povzročajo tudi dolge razdalje, hribovit teren in odročni kraji?
Teren policijske postaje je dejansko zelo razgiban in razdalje med posameznimi kraji so velike, vendar pa policijske postaje med seboj dobro sodelujemo in v kolikor bi naši policisti rabili dlje časa do nekega kraja, se tja napoti patrulja katere druge enote, ki je bližje in lahko izvede prve nujne naloge. Prav tako so na našem območju veliko prisotni tudi policisti Postaje prometne policije Ljubljana, Policijske postaje za izravnalne ukrepe ter policisti konjeniki in vodniki službenih psov.

Nasveti Policije niso nikoli odveč. V zadnjih dveh mesecih smo lahko zasledili več pozivov k previdnosti in upoštevanju cestnoprometnih predpisov, saj začetek šolskega leta prinaša določene izzive tako voznikom kot mladim pešcem. Na kakšen način ste izvajali nadzor v bližini šol in šolskih poti?
Policisti čez celo leto opravljamo naloge v okolici šol in vrtcev, saj so najmlajši še posebej ranljivi in se pravil v prometu šele učijo. Ob vsakem začetku šole še dodatno ozaveščamo voznike, da pazijo na naše otroke, skupaj z drugimi službami pa tudi pregledamo, ali so šolske poti ostale urejene in ali so potrebne kakšne spremembe. Vsako leto z najmlajšimi tudi aktivno delamo v prometu in skupaj spoznavamo prometno signalizacijo, kako se je potrebno obnašati v prometu in kako poskrbimo za svojo varnost. Izobraževanje mladih se nam zdi eden pomembnejših ciljev za doseganje večje cestnoprometne kulture, saj tako že mlade vzgajamo, da se zavedajo, zakaj je pomembno, da se pravila v prometu upoštevajo. Tako v prihodnosti dobimo tudi bolj odgovorne udeležence v cestnem prometu.

Bliža se praznični čas, ko previdnost ljudi tudi ne bo odveč. Na kaj bi morali biti najbolj pozorni?
V hladnejšem delu leta je prej tema, kar da več priložnosti tatovom in vlomilcem, zato poskrbimo za svoje domove. Previdnost velja tudi ob praznikih, ko se občani odpravijo na grobove ali k obredom, takrat pa v gneči na parkiriščih priložnost izkoristijo vlomilci.
Večjo previdnost svetujemo tudi voznikom, ki naj vozijo trezni, svoje vozilo pa pravočasno pripravijo na zimsko sezono. Zimska oprema je sicer obvezna šele od 15. novembra naprej, vendar naj z menjavo pnevmatik nikar ne odlašajo do zadnjega trenutka, saj lahko zimske razmere nastopijo že prej.
Policisti lahko podamo veliko nasvetov na vseh področjih dela, saj želimo, da so ljudje varni in se dobro počutijo. Tako vabimo vse, da si lahko še več nasvetov preberejo na naši spletni strani www.policija.si.

Nam lahko zaupate, s kakšnimi prekrški se najpogosteje ukvarjate?
Med prekrški vsekakor prevladujejo cestnoprometno prekrški, predvsem na področju prekoračitve hitrosti. Prekrški na področju javne varnosti so sicer v upadu, največji delež pa predstavljajo kršitve z elementi drznega in nasilnega vedenja posameznikov.

Kaj bi si želeli, da bi občani obeh občin delali drugače oziroma pri čem imate občutek, da se nasveti Policije ne upoštevajo dovolj?
Velika večina občanov skrbi za skupno varnost, dobro sodeluje s policijo in tudi upošteva nasvete. Temu lahko pripišemo, da je naše okolje varno, in želimo si, da bomo tako dobro sodelovali tudi vnaprej. Vsekakor pa se v vsakem okolju pojavijo posamezniki, ki ne upoštevajo zakonodaje in v takih primerih se zoper njih dosledno ukrepa v skladu s predpisi.

Kako bi ocenili vpetost vaše postaje v lokalno okolje? S katerimi ustanovami in društvi največ sodelujete?
Veliko pri vsakodnevnem delu sodelujemo z občinami, gasilskimi društvi, zdravstveno ustanovo, službami za vzdrževanje cest in ostale infrastrukture ter drugimi javnimi službami. Večkrat se tudi skupaj predstavimo našim občanom v sklopu raznih prireditev in sejmov. Naše usklajeno delovanje iz prejšnjih skupnih intervencij se največkrat pokaže za izjemo koristno ob naravnih ali drugih nesrečah, ko je potrebno hitro in usklajeno delovanje.

Naj vas za konec vprašam še, kakšne načrte ima Policijska postaja Litija za prihodnost? Se morda nameravate kadrovsko ali kako drugače okrepiti?
Na policijski postaji bomo tudi v prihodnje vlagali vsa sredstva v zagotavljanje dobre javne varnosti za vse in temu primerno se bomo tudi kadrovsko dopolnjevali in izobraževali ter prilagajali naše delo. Vsekakor pa si želimo v prihodnosti obdržati tako dobro stopnjo varnosti v našem okolju in pa še naprej ostati povezani z našo skupnostjo.

Še enkrat se vam najlepše zahvaljujem za nadvse zanimiv pogovor. Vam in vašim kolegom želim vse dobro, predvsem pa mirno in varno opravljanje vašega plemenitega poslanstva.

Vrtec Ciciban

PROSTOVOLJSTVO V VRTCU CICIBAN

Del programa, ki se izvaja v javnih vrtcih in ga imenujemo obogatitveni program, obsega dejavnosti, prireditve in aktivnosti, ki potekajo v času poslovanja vrtca znotraj dnevnega programa. Izvajajo ga strokovni delavci vrtca ali drugi, zunanji sodelavci vrtca. Program je namenjen vsebinski obogatitvi izvedbenega kurikula, hkrati pa omogoča spodbujanje različnih interesov otrok ter seznanjanje z okoljem, v katerem živijo.
Pestro obogatijo program prav zunanji sodelavci vrtca, ki v vrtec prihajajo prostovoljno izvajati dejavnosti za predšolske otroke.
Vrtec Ciciban tako že vrsto leto sodeluje z go. Katjo Kragelj. Upokojena učiteljica angleškega jezika, ki v vrtec prihaja enkrat mesečno, za najstarejše otroke, ki obiskujejo vrtec, izvaja angleške urice. Zvesti sodelavci so tudi gasilci, tako šmarski kot iz okoliških društev. Vedno se z veseljem odzovejo povabilu, da predstavijo svojo dejavnost. Tudi starši, dedki in babice prihajajo v vrtec z namenom, da otrokom pobliže predstavijo določeno dejavnost. Tako nas obiščejo medicinska sestra, policist, lovec, policijska konjenica, čebelar, glasbenik, šivilja, operni pevec, tudi pilot in stevardesa sta bila pred leti na obisku. Včasih se imajo otroci priložnost srečati z živalmi na kmetiji, spoznajo avtodom, deželo, kamor je potovala družina otroka, ali kulturo, ki je še ne poznajo.
Gostili smo tudi že Tamburaški orkester Šmartno in folklorno skupino najmlajših.
V vseh letih delovanja je prag vrtca prestopilo veliko prostovoljcev, ki so s svojim obiskom na naše najmlajše naredili neverjeten vtis. Prav vsakemu smo za obisk neizmerno hvaležni in vsem sporočamo, da se prav vsakega, ki pride k nam, zelo razveselimo. Zato ob tej priložnosti HVALA vsem za dosedanje in nadaljnje sodelovanje.

Maja Toplak Primc, pomočnica ravnatelja Vrtca Ciciban

EVAKUACIJA V VRTCU CICIBAN

V petek, 20. 10. 2023, ob 9.30 se je na hodniku vrtca pričel valiti gost dim, ki se je hitro razširil po vrtcu. Zaposlena, ki je prva opazila požar, je preko klica obvestila gasilce PGD Šmartno pri Litiji. Pričela je z obveščanjem zaposlenih v vrtcu, da je izbruhnil požar in da naj čimprej zapustijo prostore vrtca. Vzgojiteljice so odigrale glavno vlogo. Mirno, varno in organizirano so otroke usmerile proti izhodom na varno zbirno mesto na igrišče vrtca. Takrat so se zaslišale sirene gasilcev, ki so prihiteli kot pravi junaki. Iz gasilskega vozila je prvi prišel vodja intervencije, ki je preveril prisotnost vseh udeležencev in ugotovil, da so vse osebe varno prišle iz zgradbe. Za njim so prihiteli trije gasilci z izolirnimi dihalnimi aparati, ki so šli v zgradbo in jo pregledali. Našli so žarišče, od koder je prihajal dim. Odprli so okna in vrata, zunaj na vhodu pa sta gasilki postavili razpihovalec in tako se je pričelo prezračevanje prostorov.
Upamo, da se takšni dogodki ne bodo nikoli zgodili, vendar je prav, da smo nanje bolje pripravljeni.
Po evakuaciji so gasilci zaposlenim in otrokom predstavili še gasilsko vozilo in njihovo opremo. Najboljša pa je bila seveda igra z vodo in žogami.
Hvala gasilkam in gasilcem PGD Šmartno pri Litiji za sodelovanje in pomoč pri izvedbi vaje.

Vzgojiteljica Jolanda Fele

Klišejevske jesenske vragolije

KLIŠE

Avtorica članka: Živa Bučar

Z odvijanjem novega šolskega leta smo aktivni tudi v klubu. Vsem študentom in študentkam želimo uspešen skok v novo študijsko leto in jih hkrati vabimo k vpisu v Kliše oziroma k podaljšanju članstva – prinesite ali pošljite nam aktualno potrdilo o vpisu (ob prvem vpisu izpolnete še pristopno izjavo, ki jo najdete na naši spletni strani ali dobite v klubu v času uradnih ur – pon., sre. in pet. od 16.00 do 20.00). Potrdilo o vpisu ter pristopno izjavo nam lahko pošljete na klub.klise@gmail.com in se včlanite online ali pa se včlanite v živo na sedežu kluba, pri čemer prejmete tudi praktično darilo! Članstvo prinaša številne ugodnosti, kot so cenejše kopiranje, inštrukcije, fitnes. Organiziramo koncerte, izlete, športne dogodke, ki se jih kot člani udeležite po subvencioniranih cenah.

29. in 30. septembra smo imeli aktivisti Klišeja na Debelem rtiču letni motivacijski vikend. Na njem smo brusili ideje za prihajajoče projekte in na delavnici usvojili shemo študentskega organiziranja v Sloveniji. Novejši člani ekipe so se srečali z izpolnjevanjem projektne dokumentacije in s Kriteriji kakovosti delovanja klubov, dokumentom, ki določa standarde delovanja klubov in vpliva na višino koncesijskih sredstev, ki jih posamezen klub prejema skozi leto.
Da bi razširili besedo o našem klubu, smo med 11. in 13. oktobrom organizirali Klišejev vpisni maraton. V sklopu le-tega smo ob železniški postaji v Litiji postavili stojnico, na kateri so vsak dan od 5.30 do 10.30 in od 12.00 do 16.00 čakali naši aktivisti, ki so vsem, ki so se ob stojnici ustavili, povedali vse o naših dejavnostih ob rogljičkih in čaju. Na stojnici so imeli zainteresirani tudi možnost vpisa v naš klub. Hvala vsem, ki ste se oglasili.

V petek, 13. oktobra, je v športni dvorani Gimnazije Litija v organizaciji dijakov našega kluba že drugo leto zapored potekal Klišejev Dijaški žur. Na njem sta za nepozabno zabavo poskrbela skupina ABBA MIA in lokalni bend F.R.E.Š.
2. 11. 2023 je v prostorih Klišeja potekala že druga delavnica ustvarjanja domačih dezodorantov. Vse vas tudi že navdušeno vabimo na Kliše pops! Kot vsa leta do zdaj se bo ta veliki koncert odvijal v športni Dvorani Pungrt, tokrat dne 2. 12. 2023. Letos nas bodo obiskali legendarni Jan Plestenjak in Kingstoni. Vstopnice po ugodni ceni le 8 EUR si člani že lahko zagotovite v predprodaji v času uradnih ur.
Naše projekte, dogodivščine in prihodnje dogodke lahko kot vedno spremljate na naši Facebook strani na linku https://www.facebook.com/klise.klub/ ali na naši spletni strani. Ob tem vse študente ali dijake, ki bi želeli soustvarjati dogodke v lokalnem okolju, vabimo, da stopijo v kontakt z nami in postanejo del ekipe! Komaj čakamo na nova skupna doživetja. Vaš Kliše.

Osnovna šola Šmartno pri Litiji

MEDNARODNI DAN GEOPESTROSTI

V petek, 6. 10. 2023, je bil drugi mednarodni dan geopestrosti, ki je namenjen ozaveščanju o raznovrstnosti kamnin, o pomenu varovanja in ohranjanja geološke naravne dediščine ter spodbujanju in odgovorni rabi naravnih virov. Letos je potekal pod sloganom Geopestrost je za vsakogar.

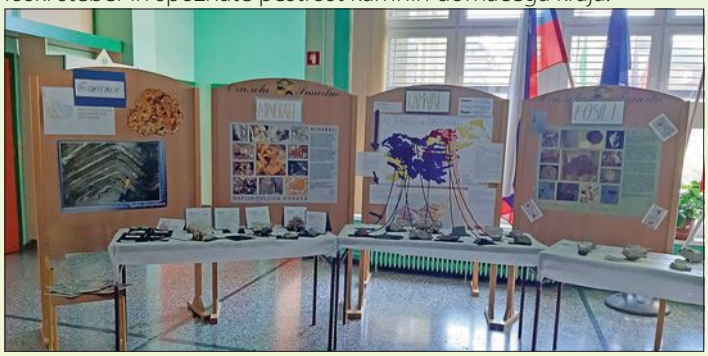
Že v tednu pred tem datumom je bila v šolski avli na ogled šolska geološka zbirka, ki so jo obiskali učenci predmetne stopnje in ob njej spoznavali pestrost kamnin domače pokrajine.

Skupina učencev od 6. do 9. razreda pa se je na ta dan udeležila tudi obeležitve mednarodnega dneva geopestrosti, ki je letos potekala pri rudniku Sitarjevec. Strokovnjaki z različnih področij so pripravili pester nabor delavnic. Učenci so pokazali veliko zanimanja za predstavljene vsebine s področja mineralov, kamnin, fosilov in varstva okolja.

Tudi sicer na šoli že vrsto let dajemo poudarek spoznavanju kamnin. Od leta 1995 stoji pred OŠ Šmartno geološki steber. Strokovni vodja celotnega projekta in zbiralec kamnin je bil univ. dipl. ing. geologije Blaž Zarnik. Steber je bil postavljen v evropskem letu varstva narave v okviru posebne akcije Geotrip.

Na geološkem stebru so predstavljene kamnine občin Šmartno pri Litiji in Litija, saj sta bili občini do leta 2003 združeni v eno. Kamnine so razvrščene po starosti, in sicer od najstarejših spodaj, starih 310 milijonov let, do najmlajših zgoraj, starih le nekaj tisoč let. Desno od stebra je postavljena pojasnjevalna tabla. Skrajno levo so na tabli navedene geološke dobe, na sredini pa so naštete kamnine, ki so značilne za posamezno dobo. Na desni strani je opis kamnin glede na okolje nastanka. Barve predstavljajo geološke dobe in so usklajene z geološko karto.

Lepo vabljeni tudi krajani, da si ob postanku pri šoli ogledate geološki steber in spoznate pestrost kamnin domačega kraja.

Sonja Marin

SREČA V NESREČI – DAN EVAKUACIJE IN POMOČI

Kjer je dim, je tudi ogenj? Na srečo je bil v soboto, 30. 9., na naši šoli ustvarjen le umetni dim, ki je sprožil alarm, in odvila se je evakuacija vseh prisotnih v stavbi. Le nekaj minut zatem smo v daljavi zaslišali sirene, ki so oznanjale, da pomoč že prihaja. Nekaj razredov je ostalo ujetih tudi v zgradbi, zato so jih morali gasilci iz Gasilskega društva Šmartno previdno rešiti iz zadimljenih prostorov.

Po končani evakuacijski vaji smo imeli predstavitev več služb, ki rešujejo naša življenja v različnih nesrečah. Poleg lokalnih gasilcev so se nam predstavili še ekipa prve pomoči skupaj z nujno medicinsko pomočjo Zdravstvenega doma Litija, Policijska postaja Litija skupaj s policistom vodnikom psov, gorska reševalna služba iz Litije ter vojska.

Vsem sodelujočim službam se iskreno zahvaljujemo za izvedbo dneva. Upamo, da se zopet srečamo na naslednji vaji in nikoli ob požaru.

MOČ BESED – VARNI NA SPLETU

V sredo, 11. 10. 2023, so imeli učenci 8. razreda delavnice na temo varne uporabe interneta ter o pomenu strpnega in spoštljivega komuniciranja v spletnih okoljih. Kljub temu da tem vsebinam namenjamo zadnja leta veliko našega šolskega časa, vedno znova namreč ugotovimo, da učenci predvsem v družabna socialna okolja vstopajo naivno in nepremišljeno. S pomočjo izkustvenih vaj so učenci spoznavali, da je potrebno biti previden pri deljenju osebnih podatkov ter da imajo žrtve spletnega nasilja moč in orodja, da ustavijo neprimerno komunikacijo tudi v virtualnem svetu.

NEON – DELAVNICE O PREPREČEVANJU MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

V mesecu oktobru smo v 3. in 6. razredu pričeli z izvajanjem preventivnih delavnic o preprečevanju medvrstniškega nasilja. V projektu NEON učence opremimo z informacijami, znanjem in veščinami, da se bodo znali ustrezno odzvati v situacijah, v katerih se srečajo s tovrstnim nasiljem. Le tako se bodo vsi počutili varne, močne in svobodne.

Mateja Štritof

30. obletnica KUD-a Vajkard

Avtorica članka: Jona Brodar

Kulturno umetniško društvo Vajkard je lokalna skupina gledaliških navdušencev, ki s svojimi uprizoritvami že 30 let razveseljuje domačo in širšo publiko. Začetki KUD-a segajo v leto 1981, ko je bila na pobudo skupine mladih uprizorjena Županova Micka Antona Tomaža Linharta, v novejši igralski zasedbi pa je bila leta 1988 na odru odigrana komedija Navaden človek Branislava Nušića.

KUD, kot ga poznamo danes, je bil ustanovljen leta 1993. Prva predstava, s katero se je v Šmartnem začela gledališka tradicija, je bila Vdova Rošlinka Cveta Golarja, ki jo je režirala Marjana Hočevar. Pod njenim vodstvom je sledilo obdobje ustvarjanja novih predstav. V vseh letih delovanja je KUD na odru v Šmartnem uprizoril 23 predstav, od katerih so bile tri namenjene otrokom. Skupina ustvarjalcev se je skozi leta spreminjala, prav tako pa tudi gledališke predstave, ki so jih uprizarjali. Zadnjih 10 let smo na odru Kulturnega doma Šmartno videli predstave sodobnih avtorjev komedij, s katerimi smo privabili tako mlajšo kot starejšo publiko. Z letošnjo 24. predstavo želimo v KUD-u Vajkard obeležiti 30. obletnico obstoja, na kar smo izredno ponosni. Gledališče nas fascinira in navdušuje, saj nam vedno znova na prefinjen način kaže vsakdanje človeške odnose in napake. Z vsako predstavo stremimo k temu, da gledalcem ponudimo kakovostno odrsko postavitev. Svoji publiki smo hvaležni za podporo, ki nam jo izkazuje z obiski, ploskanjem, stiski rok in pohvalami. V našem kraju želimo še naprej ohranjati in nadaljevati gledališko tradicijo, zato smo in bomo veseli novih članov, ki bi kakorkoli prispevali h gledališkemu ustvarjanju.

Vabljeni na ogled naše posebne predstave ob 30-letnici delovanja, ki jo bomo uprizorili v petek, 1. 12. 2023, ob 20. uri in v soboto, 9. 12. 2023, ob 19. uri v Kulturnem domu Šmartno.

KRI REŠUJE ŽIVLJENJA. MOJA KRI – VARNA KRI.

ZAME, ZATE, ZA VSAKOGAR.

Daj majhen delček sebe za dobro drugega.

RKS Območno združenje Litija vabi krvodajalke in krvodajalce, da se udeležijo krvodajalske akcije, ki bo

22. 11. in 23. 11. 2023
od 7.00 do 13.00

v prostorih OŠ Gradec v Litiji.

KRI je nenadomestljivo zdravilo, pri zagotavljanju krvi pa si pomagamo lahko le ljudje med seboj.
Vljudno vabljeni!

RKS OZ LITIJA

Društvo upokojencev Šmartno

OBISK MUZEJA LOJZETA SLAKA IN TONETA PAVČKA

Dne 16. oktobra smo se člani Društva upokojencev Šmartno odpravili na celodnevni izlet na Dolenjsko.
Iz Šmartnega smo se odpravili ob 8. uri in se preko Bogenšperka in mimo Ivančne Gorice odpeljali na Krko. Ko smo se približevali reki Krki, nam je naš član Jože Loc zelo podrobno opisal samo reko in njene pritoke, prav tako pa njene značilnosti. Po krajšem postanku smo si ogledali izvir Krke in obiskali kmetijo Zabukovec, kjer smo nabavili njihove mlečne izdelke. Ponudili so nam pestro izbiro sirov in jogurtov. Po okrepčanju s kavico v bližnjem gostišču Krka smo se odpravili v Štupnikov mlin, da smo nabavili moko in ostale mlevske izdelke.
Po krajši vožnji po lokalnih cestah smo ob lepem sončnem dopoldnevu občudovali dolenjske griče in se odpeljali do Šentjurja, rojstnega kraja Toneta Pavčka. Tam nas je pričakala lokalna vodička in nam tudi s pomočjo multivizije v Domu Toneta Pavčka prikazala njegovo življenje, predvsem pa njegovo mladost, ki jo je zelo opeval v svojih literarnih delih.
V Mirni peči nas je v Hiši Cesar pričakalo kosilo iz domačih lokalnih dobrot. V Muzeju Lojzeta Slaka pa nas je že nestrpno pričakovala vodička, saj smo že kar zamujali. Predolgo smo se namreč zadržali ob uživanju dobre kapljice in druženju z gostiteljem.
Po uvodni predstavitvi življenja in ustvarjanja Lojzeta Slaka smo si prav tako ogledali film o njegovem življenju in ustvarjanju na glasbenem področju. Za zaključek smo ob spremljavi njegove harmonike zapeli njegovi priljubljeni Čebelar in V dolini tihi. Oba posnetka smo potem odnesli s seboj, da si ju lahko ponovno ogledamo.
Ob vračanju domov smo dobro razpoloženi v avtobusu zapeli in se tako poslovili od Dolenjske, ki nam je ponudila prelep sončen dan ob zaključku jeseni.

Nada Pintar

OSVEŽITEV ZNANJA PAMETNIH TELEFONOV

Društvo upokojencev Šmartno je 26. 10. 2023 izvedlo delavnico za osvežitev znanja iz uporabe pametnih naprav – telefonov. Udeležilo se nas je 14. Izobraževanje je potekalo v prostorih knjižnice v Šmartnem pri Litiji. Delavnica je potekala pod okriljem Razvojnega centra Srca Slovenije v okviru projekta Digital Generations – učenje uporabe digitalnih orodij ter spodbujanje ustvarjalnosti starejših na spletu, ki sta jo vodila ga. Tina in ga. Barbara.
Navdušeni smo nad pridobljenim znanjem, tako da bo delavnica ponovno izvedena 20. 11. 2023. V znanju je moč.

Milena Mrzel

Nova stalna razstava Vraževerje in čarovništvo na Slovenskem

Avtorica članka: Tatjana Polanc Kolander

V torek, 10. oktobra, smo na gradu Bogenšperk slovesno odprli novo muzejsko razstavo Vraževerje in čarovništvo na Slovenskem.

Foto: Blaž Bratkovič

Stalno razstavo je odprla predsednica Državnega zbora RS **Urška Klakočar Zupančič**, ki je pred slovesnostjo v grajski knjižnici predstavila tudi svoj knjižni prvenec, vezan na tematiko preganjanja čarovništva v 17. stoletju, Gretin greh.
Vraževerje in čarovništvo na Slovenskem je pregledna razstava o enem najmračnejših obdobij v zgodovini človeštva. Razstava odkriva vzroke za pojav sistematičnega preganjanja čarovništva, žalostne zgodbe obtoženih ter odmeve čarovništva do današnjih dni. Avtorja in kustosa razstave sta **dr. Jernej Kotar** in **Petra Bolha**, pod ilustracije se je podpisal **Blaž Slivnik**, oblikovno pa je razstavo zasnovalo podjetje **Kreatura, d. o. o.**
Grad Bogenšperk slovi predvsem po svojem slavnem lastniku, polihistorju Janezu Vajkardu Valvasorju, ki je proslavil znanost na mnogih področjih. Kot je bilo slišati na odprtju razstave, na katerem sta spregovorila tudi župan Občine Šmartno pri Litiji **Blaž Izlakar** in direktor Javnega zavoda Bogenšperk **Peter Avbelj**, ima grad Bogenšperk danes poslanstvo, da uči in razsvetljuje tudi v boju proti človeški zamejenosti, saj obiskovalca opomni na našo tehniško kulturno dediščino, na bogato zgodovino, kulturno ustvarjalnost in etnografijo.
Dogodek je povezovala direktorica Knjižnice Litija **Andreja Štuhec**, glasbeno pa obogatil **Dejan Kušer**, magister harmonike.

Fejmiči: sama sta najboljša

Avtor članka: Javni zavod Bogenšperk

KOMEDIJA Z GAŠPERJEM BERGANTOM IN ŽANOM PAPIČEM
Četrtek, 21. december, ob 20.00,
Kulturni dom Šmartno pri Litiji

O PREDSTAVI
Gašper Bergant in Žan Papič sta neumoren duo, ki že več kot tri leta ustvarja enega najpriljubljenejših podkastov – Fejmiči. Pri njiju so gostovala vsa največja imena slovenske estrade, kot so Damjan Murko, Miha Šalehar, Tomi Meglič, Lado Bizovičar, Magnifico in vsa ekipa jutranjega programa Radija 1 z Denisom Avdićem, a kljub temu so ljudje še vedno pisali *»sama sta najboljša«*.

Vstopnice so na voljo prek spleta in na prodajnih mest Eventima ter v TIC Šmartno pri Litiji.

Cenik vstopnic:
VRSTA 1–9, cena 21 €
VRSTA 10–17, cena 19 €
BALKON, cena 17 €

Pričetek tamburaške sezone

Avtorica članka: Nataša Zavšek Vidic

Člani Tamburaškega orkestra Šmartno smo v mesecu septembru pričeli z rednimi petkovimi vajami. Poleg stalne zasedbe se v orkestru pridno urijo tudi člani pomlajene tamburaške sekcije Trzalica, ki jo sestavlja devet mladih tamburašev.

Že z mesecem oktobrom se na prireditvi domače folklorne skupine pričnejo tamburaški nastopi, v novembru bodo popestrili dogajanje na zaključni prireditvi pohoda Od Litije do Čateža, gostovali v Pliberku in pridobivali nova znanja na tamburaškem seminarju na Ptuju. November pa ne sme miniti brez tradicionalnega **Latino Martinija**, ki je letos že štirinajsti po vrsti. Tokrat bodo na svoj račun prišli ljubitelji rock in latino glasbe, obeta se pester večer z glasbenimi gosti. **Vabljeni v soboto, 25. 11. 2023, ob 19.00 v športno Dvorano Pungrt na Latino Martini 14!**

Balinanje v KŠD Velika Štanga

Avtor članka: Marjan Lukančič

Kulturno-športno društvo Velika Štanga je v mesecu septembru, 23. 9. 2023, organiziralo že 10. tradicionalni Antonov turnir v balinanju za prehodni pokal.

Tekmovalo je osem ekip iz ožje in širše Slovenije, konkretno iz Mežice, Kranja, Straže pri Novem mestu, Zaloga pri Ljubljani, Litije, Golišča in dve domači ekipi. V hladnem in mrzlem vetru, ob sendvičih in pecivu, ki so ga spekle domače gospodinje, smo pričeli tekmovanje.
Na začetku se nam je pridružil tudi šmarski župan Blaž Izlakar in nas počastil z odprtjem turnirja in začetnim metom balin krogle. Samo tekmovanje je potekalo v prijetnem in veselem vzdušju, med kosilom smo se pomerili v bližanju v krog, pri čemer je bil najboljši Stane Tegelj iz Litije, drugo mesto je zasedel Emil Lapornik, ravno tako iz Litije, in tretje Janez Cirar. Vsi trije so prejeli praktične nagrade, ki so jih donirali Mesarstvo Bajec, Čebelarstvo Dremelj in Turistična kmetija Na hribčku. Za donacijo se jim društvo iskreno zahvaljuje.
Nadaljevali smo s tekmovanjem vse tja do polfinala in finala, ki se je zaključilo pozno popoldan z zmago Velike Štange 1, drugi so bili balinarji Huje iz Kranja, tretje mesto so zasedli balinarji iz Litije, četrto pa je pripadlo domači ekipi 2.
Na podelitvi pokalov se nam je pridružil tudi poslanec Franc Props, za kar se mu društvo zahvaljuje. Vsi tekmovalci so bili navdušeni nad čudovitim ambientom in dobro organizacijo, hkrati pa niso skrivali želje, da bi se prihodnje leto zopet videli.
Za konec naj omenim še, da smo se v soboto, 7. 10. 2023, udeležili močnega turnirja šestnajstih ekip v Kranju, kjer smo po zelo dobrih igrah in veliki smoli zasedli še vedno odlično peto mesto. Trudili so se Franci, Tine, Janko, Janez in moja malenkost.
Lep športni in balinarski pozdrav iz Velike Štange

Začetek delovanja skupine za paliativno oskrbo – Metulj – v Domu Tisje

Avtorica članka: Frančiška Pinoza

Zakaj ime Metulj? Metulj zaradi lepote, miline, saj ponazarja čutnost, krhkost in nežnost. Metulj je lahko tudi simbol za svobodo, lahkotnost in upanje. V nekaterih kulturah so imeli metulje za duše umrlih.

Paliativna skupina Metulj je zasnovana v želji, da bi pomagali stanovalcem in njihovim bližnjim v obdobju zdravljenja neozdravljive bolezni. Cilj paliativne oskrbe je doseči za bolnika v dani situaciji najboljšo kvaliteto življenja in zmanjšati trpljenje. V Domu Tisje imamo že dolgoletne izkušnje s spremljanjem umirajočih ter zmanjševanjem bolečine, ki je lahko fizična, socialna, čustvena ali duhovna, kar razodeva tudi naš slogan *»Kjer naj bo starost brez bolečin«*.

Pred nami je zelo pomembna naloga, saj se osredotočamo na zagotavljanje najboljše možne oskrbe in podpore stanovalcem v zadnjem obdobju njihovega življenja. Zavedamo se, da so to občutljivi trenutki, polni izzivov in čustev. V življenju stremimo k udobju, tega si želimo tudi v zadnjem delu našega življenja. Dan, ki bo naš zadnji, naj bo kvaliteten, miren, brez bolečin, ki bo ostal v lepem spominu tako svojcem kot tistim, ki umirajočega spremljajo in mu pomagajo, da se poslovi in v miru odide v večnost.

V obeh domovih se soočamo z neozdravljivo bolnimi stanovalci, ki so v različnih fazah svoje bolezni, zato je smiselno pripraviti načrt paliativne oskrbe za takrat, ko bo to potrebno. Vsi si želimo, tako svojci kot zaposleni, da bo ob umiranju stanovalec pomirjen, spravljen s sorodniki in svetom, v katerem živi, da bodo bolečine in simptomi bolezni obvladani, le tako je mogoča mirna pot slovesa. Svojci, ki se soočajo z minljivostjo njihovih bližnjih, so lahko v hudi stiski. Dobro je, da vedo, da smo tu tudi zanje, da se lahko obrnejo na nas z različnimi vprašanji, da dobijo podporo in pomoč. Ključna je informiranost, osveščenost. Lahko rečemo, da je take vrsta oskrbe odvisna od stanovalcev in svojcev, ki naj poznajo in zahtevajo možnost paliativne oskrbe. Svojcem nudijo psihosocialno pomoč zdravnik, zaposleni v zdravstveni negi in oskrbi, socialna delavka. V primeru izražene želje po duhovni oskrbi se pokliče duhovnika oziroma duhovnega vodjo, odvisno od veroizpovedi.

Cilji naše paliativne skupine Metulj so jasni in usmerjeni v dobro počutje in udobje, pa tudi v dostojanstvo in spoštovanje želja in potreb:

- večja pravilna prepoznavnost in izvajanje paliativne oskrbe,
- kvalitetnejša obravnava stanovalcev s kroničnimi neozdravljivimi boleznimi,
- zmanjševanje »nepotrebnih« obiskov urgentne službe v zadnjem obdobju življenja, ki za bolnika in svojca predstavljajo stres,
- zmanjševanje števila »nepotrebnih« hospitalizacij v zadnjem obdobju življenja,
- podpora svojcem in usmerjanje skozi proces paliativne oskrbe,
- omogočiti kvalitetno oskrbo stanovalcev z neozdravljivo boleznijo v domu.

Paliativna oskrba je več kot le zdravstvena skrb; gre za celostno podporo, ki vključuje fizično, čustveno, socialno in duhovno oskrbo.

Člani paliativne skupine Metulj pokrivamo celostno obravnavo stanovalca: zdravstveno nego in oskrbo, aromaterapijo, bazalno stimulacijo in duhovno oskrbo. V nastajanju je tudi zloženka, ki bo nudila pomembne informacije.

Vsak član skupine je del mozaika in predstavlja eno izmed pomembnih področij paliativne oskrbe, ki jih bomo vnesli v oskrbo v Domu Tisje oziroma jih bomo sproti dopolnjevali z novimi spoznanji.

Za konec še ena misel, ki ima za vse nas globok pomen: *»Ne dodajaj dni življenju, ampak dodaj dan življenju«*.

Iz dela OZRK Litija

Avtorici članka: Danica Sveršina in Irena Videc

ROŽNATI OKTOBER

Rak dojke je pri ženskah še vedno najpogostejša oblika raka. V primeru, da je bolezen dovolj zgodaj odkrita, je v visoki meri ozdravljiva. Preventivno delovanje je zato zelo pomembno.

Prejeli smo prijazno povabilo k sodelovanju, da skupaj obeležimo Rožnati oktober in s tem naredimo nekaj dobrega za zdravje žensk. V Zdravstvenem domu Litija je g. Franci Mirko Jurca, dr. med. spec. gin. in por. izvajal UZ dojk v okviru programa Rožnati oktober – svetovni mesec boja proti raku dojk. V ambulanti so bili na voljo silikonski modeli dojk z zatrdlinami, ki so bili na razpolago za demonstracijo, ter video posnetek o samopregledovanju dojk. Preventivnih aktivnosti se je udeležilo 47 žensk. Zahvaljujemo se ZD Litija, g. Jurci, dr. med. spec. gin. in por., Centru za krepitev zdravja ZD, ge. Neji Perič, dipl. med. sestri, vodji CKZ ZD in medicinskim sestram, ki že vrsto let sodelujejo z nami.

SREČANJE STAREJŠIH IN PROSTOVOLJCEV

Na željo nekaterih krajevnih organizacij Rdečega križa smo organizirali srečanje starejših in prostovoljcev na Primorskem. Ogledali smo si Luko Koper, vodič, ki nas je spremljal po luki, nam jo je tako zanimivo predstavil, da je ura prehitro minila. Druženje smo nadaljevali v Gostilni Karjola, kjer smo imeli srečanje. Vodila ga je ga. Nataša Pintar, k nastopu pa je povabila prav vse udeležene. Za dobro voljo in glasbeno spremljavo je poskrbel Marko Krebs s harmoniko.

Dejavnosti MDI Litija – Šmartno

Avtor članka: MDI Litija – Šmartno

Invalide obeh občin – Litija in Šmartno pri Litiji – vabimo k ustaljenim dejavnostim društva, ki potekajo vse leto in so razdeljene v dva osnovna sklopa: socialnega in športno rekreativnega. Med socialne dejavnosti sodijo: ob torkih od 10. do 11. ure rekreativna vadba v novem domu društva ter od oktobra do maja od 8.30 dalje ustvarjalne delavnice v prostorih društva, ob sredah od 16. do 17. ure vadba v bazenu v Šmartnem, v sodelovanju z društvom diabetikov, vsak četrtek klekljanje od 16.30 do 19. ure v novem domu društva ter pohodi v sodelovanju z društvom diabetikov, zbor članov v prvi polovici leta, spomladanska ekskurzija v aprilu ali maju, srečanje težjih invalidov v juniju, tedensko letovanje v Cavtatu, letovanje na začetku septembra na Dugem otoku, jesenska ekskurzija v septembru ali oktobru, jesensko srečanje – martinovanje – v novembru, abonmajske predstave v dvorani na Stavbah, prednovoletno srečanje v prvi polovici decembra.

Na športnem področju delujemo v sedmih sekcijah: strelstvo, namizni tenis, pikado, balinanje, kegljanje, ribolov in šah. K sodelovanju vabimo čim večje število invalidov.

LETOVANJE V LETU 2024

Z agencijo Travel Tilago smo dosegli dogovor za letovanje v letu 2024 v Cavtatu pri Dubrovniku, v hotelu REMISENS HOTEL ALBATROS, ki ima štiri zvezdice, s storitvijo All inclusive. Letovali bomo v terminu od 26. 6. do 3. 7. 2024.

Cena vključuje:

- prevoz z avtobusom,
- 7× all inclusive,
- riziko odpovedi,
- nezgodno zavarovanje.

Storitev all inclusive vključuje:

- zajtrk, kosilo, popoldanska malica, večerja, pijača z obroki, uživanje pijač preko celega dne, to je od 10.00 do 23.00 v lobby baru, ob hotelskem bazenu in v prostoru snack bara,
- avtobusni prevoz Litija–Cavtat–Litija,
- vse sobe imajo balkon s delnim pogledom na morje in so klimatizirane.

Doplačila: enoposteljna soba 250 EUR in turistična taksa – 2 EUR na dan.

Zaradi bližine (20 km) bo možen obisk Dubrovnika vsak dan z avtobusom ali barčico. Cena znaša za člane 599 EUR in za nečlane 620 EUR. Očitno je ponudba ugodna, saj je ob koncu oktobra prijavljenih že 88 udeležencev. Vsem, ki razmišljate o udeležbi, svetujemo, da se odločite, ker je število omejeno. Prijave sprejemamo v pisarni društva do zasedenosti razpoložljivih mest. Letovanje na Dugem otoku bo v začetku septembra 2024. O tem več v prihodnosti.

MEMORIALNA TEKMA V RIBOLOVU

26. septembra so ribiči našega društva v spomin na umrle ribiče, člane društva, na ribniku Mačkovna v Ponovičah pri Litiji organizirali srečanje oziroma ekipno tekmo v ribolovu. Ekipnega tekmovanja so se udeležili člani društev invalidov iz Radeč, Zagorja, Trbovelj, Laškega in seveda domačini. Zmagali so člani DI Zagorje, 2. mesto so zasedli člani DI Laško, 3. mesto člani DI Trbovlje, 4. mesto člani DI Radeče in naša ekipa v sestavi Slavko Šinkovec, Bogdan Zupančič in Klemen Žnidar je zasedla 5. mesto.

OBMOČNO TEKMOVANJE V ŠAHU EKIPNO

Društvo invalidov Litija – Šmartno je v soboto, 21. 10. 2023, organiziralo ekipno območno tekmovanje v šahu. Tekmovanja se je udeležilo osem ekip, in sicer DI Črnomelj, DI Domžale, DI Kamnik, DI Krško, DI Ljubljana Moste – Polje, DI Sevnica, DI Zagorje ob Savi in MDI Litija – Šmartno.

Iz našega društva se je tekmovanja udeležila ekipa štirih tekmovalcev: Rufad Sadiković, Mirko Plaznik, Zvone Skomina in Zlatko Kolar. Zasedli so 8. mesto. Prvo mesto so osvojili šahisti iz Kamnika, drugo mesto šahisti iz Krškega in tretje mesto šahisti iz Zagorja ob Savi.

Obvestila

Avtorica članka: Mihaela Amršek, Društvo diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji

MERITVE krvnega sladkorja, krvnega tlaka, holesterola, triglicеridov in kisika v krvi

Meritve bodo v sredo, **6. 12. 2023, v društveni pisarni od 8.00 do 10.00**.

ZDRAVSTVENA DELAVNICA – pregled stopal za sladkorne bolnike – v mesecu novembru

V petek, **17. 11. 2023, od 8.00 do 12.00, v referenčni ambulanti ZD Litija**.

Za pregled se prijavite najkasneje do petka, **10. 11. 2023**, v društveni pisarni ali prek mobilnega telefona.

PLAVANJE IN VADBA v bazenu Pungrt v Šmartnem pri Litiji vsako sredo od **16.00 do 17.00** pod strokovnim vodstvom, skupaj z MDI.

TELOVADBA v športni dvorani v Litiji pod strokovnim vodstvom od **18.30 do 19.30.**

POHODI

16. 11. 2023: Machova učna pot Gorjanci – pohod ob svetovnem dnevu sladkorne bolezni (avtobus) – vodi lokalni vodnik in vodnik društva – Jože Pavli.

23. 11. 2023: Resevna nad Šentjurjem (avtobus) – vodi Jože Pavli.

30. 11. 2023: Strešni vrh – okolica Litija (peš) – vodi Alojz Hauptman.

7. 12. 2023: Krim – Jezero (avtobus) – vodi Jože Pavli.

14. 12. 2023: Predviden zaključni pohod ali gledališka predstava (odvisno od vremena).

ZDRAVO Z NARAVO

Kuhali smo za sladkorne bolnike in za vse, ki želijo živeti zdravo. Učno delavnico je vodila **ga. Emilija Pavlič**, priznana primorska kuharica z dolgoletnimi izkušnjami v prehrani. Zbrali smo se v kuhinji Mestnega muzeja Litija. Vodilo njene kuhinje je: nazaj k naravi in k receptom naših babic. Pekli smo kruh iz temne in polnozrnate moke, ki je primeren za diabetike. Za posladek smo kruhu dodali tudi suho sadje. Ga. Emilija Pavlič nas je podučila, da kruha ni potrebno vedno peči; če nimamo pogojev za pečenje, ga lahko tudi skuhamo. To smo tudi storili. Medtem ko je kruh vzhajal, se pekel in kuhal, nam je povedala, kako kuhati marmelade in vlagati sadje za ozimnico brez dodanega sladkorja. Ga. Emilija je prinesla s seboj nekaj že pripravljenih kozarčkov marmelad in kompotov iz različnega sadja, ki smo jih lahko tudi poizkusili. Slišali smo veliko koristnih napotkov za sladkorne bolnike. Jedli smo tudi pečen in kuhan kruh brez dodanih aditivov, ki podaljšujejo obstojnost izdelkov, obogatijo okus, vonj, otip in barvo hrane, v našem telesu pa različno učinkujejo. Kruh, ki si ga lahko spečemo ali skuhamo doma, ni dolgo svež, je pa za naše telo dosti bolj zdrav. Tri ure so za nas udeležence prehitro minile. Ga. Emilija je bila glede na svoja častitljiva leta že kar utrujena, nato pa jo je čakala še vožnja do doma na prelepo Primorsko.

V kuhinji Mestnega muzeja Litija

Kruh, ki se kuha.

DRUŠTVO

Prisotni smo ob uradnih urah **v ponedeljek in sredo od 8.00 do 11.00**, dosegljivi smo na naših telefonih **031 777 153, 031 777 154, 01 898 15 84**.

Bodi preVIDEN – nasveti pešcem za varnejšo udeležbo v prometu

Avtorji članka: Policisti Policijske postaje Litija

V zadnjem času je na slovenskih cestah za posledicami prometnih nesreč umrlo preveč pešcev. V nekaj primerih vozniki osebnega avtomobila niso upoštevali prednosti pešca, ki je pravilno prečkal vozišče na zaznamovanem prehodu, nekaj pešcev pa je umrlo zato, ker so povzročitelji nesreče vozili prehitro. Voznike zato opozarjamo, naj bodo bolj pozorni na pešce! Pešcem pa svetujemo, naj poskrbijo za lastno varnost tako, da so na cestah še posebej previdni in vidni.

Voznike osebnih avtomobilov zato opozarjamo, naj bodo pozorni na pešce, še posebej pred zaznamovanimi prehodi in na drugih območjih, kjer se pešci pogosto zadržujejo. Voznike še opozarjamo, naj hitrost vožnje prilagodijo prometnim razmeram in naj dosledno upoštevajo omejitve hitrosti.
Pešce pa opozarjamo, naj poskrbijo za lastno varnost in upoštevajo cestnoprometne predpise. Na cestah naj bodo zelo previdni in vidni.
(vir: spletna stran www.policija.si)

Italija – Pordenone, izmenjava Erasmus

Avtorica članka: Urška Ostrožnik, mentorica VDC Zasavje

Dva uporabnika in en mentor VDC Zasavje so se v okviru projekta Erasmus udeležili izmenjave v zavodu A. N. F. F. A. S. v mestu Pordenone v Italiji v starostni skupini do dopolnjenega 31. leta. Več informacij o izmenjavi mi je v spodnjem intervjuju zaupala udeleženka Mateja Planinšek, uporabnica Enote Litija.

Mateja, ali se lahko malo na kratko predstaviš?
Sem Mateja Planinšek, doma iz Kresnic. Stara sem 30 let in obiskujem VDC Zasavje, Enoto Litija. Vsak dan se z vlakom iz Kresnic pripeljem do Litije. Rada potujem in obiskujem različne kraje. Ukvarjam se z različnimi dejavnostmi. Zadnje čase obiskujem vadbo v Lamfit centru v Litiji. Sodelujem na plesnih in pevskih vajah v Enoti Litija. Ravno tako obiskujem plesne vaje na Osnovni šoli Litija in pevske vaje v VDC, Enoti Zagorje. Večkrat tudi nastopam in uživam v nastopu.

Kaj je zavod A. N. F. F. A. S., v katerem si preživela večino časa ob obisku Italije?
Zavod je ustanova, kjer dnevno prihajajo uporabniki s posebnimi potrebami in invalidne osebe, podobno kot pri nas, nekaj pa jih tam tudi živi. Imajo 70 uporabnikov in 90 zaposlenih. Tam smo se medsebojno učili osnov jezika, spoznali njihove aktivnosti in skupaj raziskovali okolico.

Mateja, koliko časa si bila na izmenjavi in koga vse si spoznala?
Na izmenjavi sem bila 14 dni, od 25. 9. do 9. 10. 2023. Tam sem spoznala veliko novih prijateljev, prostovoljko Nurijo iz Španije, s katero smo si delili tudi naše stanovanje. Sama je v zavodu preživela sedem mesecev in v tem času zaključila, nato smo se od nje poslovili in stanovanje imeli zase.

Kaj vse si si ogledala, katere zanimivosti?
Obiskali smo jezero Barcis, prelaz Piancavallo, z vlakom smo se peljali do Benetk, v samem mestu Pordenone smo obiskali sobotno tržnico, vas Fregono ter bližnje jame, razgledne točke nad vasico in Padsko nižino, naravni rezervat Vallevecchia in morsko plažo, kjer smo se kopali v še toplem morju. V naslednjih dneh smo videli tudi vodni izvir Gorgazzo, pekli kostanj, šli na ogled jezera Cavazzo, mesto Sacile in tamkajšnje kajakaško tekmovanje na jezeru. V naravnem rezervatu in smaragdnem jezeru Cornino smo si ogledali

Benetke (foto: Tadej Sapač)

Jezero Barcis (foto: Tadej Sapač)

tudi bližnje zavetišče za poškodovane ptice ujede in druge živali. Prvič sem videla tudi presahlo reko Tilment proti Avstriji in bližnji slap Plera.

Kaj bi povedala za konec?
Hvaležna sem za tako bogato izkušnjo, ki sem jo lahko doživela v teh 14 dneh. Videla sem zelo veliko, se družila in spoznala veliko novih prijateljev. Moje življenje je tako postalo precej zanimivejše, ker sem lahko vključena v različne projekte, katerih se lahko udeležim z mentorji ali podpornimi osebami in se jih sama najverjetneje ne bi. Želim si še več podobnih obiskov različnih aktivnosti in krajev.

Lilin vrtiljak

Avtorica članka: Aleksandra Krnc

Po izgubi prostorov zaradi poplav društvo Lila še vedno deluje v začasnih prostorih, kjer pa je zaradi prostorskih pogojev dejavnost žal močno okrnjena.

Kljub temu so aktivnosti v polnem teku in smo s tečajem pri mentorju Zoranu Pozniču že začeli. Z delom so začele tudi druge sekcije, prav tako že ustvarjata Mala in Cici Lila z mentoricama Anito Vozelj in Sanjo Novakovič. V pripravi je katalog Čebelarska pravda v Litiji. Člani so obiskovali čebelarje v litijski in šmarski občini ter fotografirali čebelnjake, zbirali informacije, pripovedi čebelarjev itd. Člani so z likovnimi in fotografskimi deli sodelovali na območni razstavi Polnost praznine, v organizaciji JSKD. Odprtje je bilo dne 9. 10. 2023 v Zagorju ob Savi.
In še vabilo na naši dve novi razstavi, in sicer Botanične ilustracije v Mestnem muzeju Litija, ki smo jo odprli 12. 10. 2023, ter razstavo akvarelov članov društva Lila, ki smo jo odprli 25. 10. 2023 v Kulturnem centru Litija.

Druženje bogati človeka

Avtor članka: Karlo Lemut

V soboto, 9. oktobra 2023, smo se člani Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Litija – Šmartno ponovno zbrali na vsakoletnem družabnem srečanju v športnem parku Komun Velika Štanga v občini Šmartno pri Litiji.

Prijetno vreme, lepo urejeno naselje Velika Štanga na nadmorski višini 515 m in raznolike možnosti za športno-rekreativno dejavnost v parku so bili tudi razlogi, da se je družabnega srečanja udeležilo 97 veteranov in njihovih družinskih članov.

Srečanje je bilo popestreno s tremi družabnimi igrami: streljanje z zračno puško, met bombe in metanje obročkov. Zanimanje za sodelovanje je bilo zelo veliko in pestro. Mnogi so se preizkusili v vseh treh igrah. Vseskozi je bilo prisotno pravo tekmovalno vzdušje – kdo bo zmagal in prejel nagrado. V vseh igrah so ločeno tekmovale ženske in moški.
Družabno srečanje je bilo vzorno pripravljeno. Udeleženci so obujali spomine na dogodke iz osamosvojitvene vojne za samostojno in suvereno Republiko Slovenijo. Po končanih igrah so bili razglašeni rezultati treh najboljših v posameznem tekmovanju in podeljene praktične nagrade.

Streljanje z zračno puško:

Moški:	Ženske:
1. Edo Srebernjak	1. Ani Smrekar
2. Marko Begič	2. Bernarda Lenart
3. Janez Hostnik	3. Ana Bizjak

Met bombe:

Moški:	Ženske:
1. Janez Žust	1. Nada Hostnik
2. Marko Begič	2. Mihela Primc
3. Jernej Skobe	3. Angela Marolt

Metanje obročkov:

Moški:	Ženske:
1. Miran Zupančič	1. Mihela Primc
2. Alojz Koprivnikar	2. Draga Grašič
3. Rado Poglajen	3. Ani Smrekar

Ob glasbi, napitkih in dobri malici je čas družabnega srečanja veteranov in njihovih družinskih članov vse prehitro mineval. Ob tem se je izkazalo, kako veliko jim pomeni druženje in klepet s sovrstniki.
Vabilu so se odzvali tudi predstavnik društva Sever Dušan Jovanovič, ki je pozdravil udeležence, župan Občine Šmartno pri Litiji Blaž Izlakar in župan Občine Litija Franci Rokavec, ki je pohvalil delo OZVVS Litija – Šmartno in vsem udeležencem zaželel prijetno druženje.

Ob zaključku srečanja je bilo izvedeno še vlečenje vrvi, ki vedno ustvari posebno vzdušje, napetost in obilo smeha.

Predsednik območnega združenja Ivan Lovše se je ob zaključku zahvalil donatorjem, ki so prispevali praktična darila za najboljše tekmovalce. Vodstvo OZVVS Litija – Šmartno se posebej zahvaljuje udeleženkam današnjega srečanja, ki so pripravile in prispevale okusne, izvirne in slastne sladice.

Gostovanje ŽPZ Laz na 9. letnem srečanju moravskih in slovenskih pevskih zborov v češkem Brnu

Avtor članka: Ženski pevski zbor Laz

V prelepem moravskem mestu Brno se je odvijalo nepozabno 9. letno srečanje moravskih in slovenskih pevskih zborov, ki je že tretje skupno srečanje nastopajočih zborov. Med udeleženci so bili domači Vachov zbor moravskih učiteljic, pevski zbor Carpe Diem iz Letovic ter Ženski pevski zbor Laz iz osrednje Slovenije, natančneje Jablaniške doline.

To izjemno srečanje, ki združuje kulture in glasbeno izročilo obeh narodov, je postalo mogoče zahvaljujoč podpori dolgoletnih partnerjev projekta, med katerimi izstopajo Južnomoravska regija, Mestna občina Brno ter Urad vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Seveda pa ne smemo pozabiti na dragoceno podporo Veleposlaništva Republike Slovenije v Pragi in Veleposlaništva Republike Češke v Ljubljani, ki sta prevzela častno pokroviteljstvo nad festivalom. Od leta 2020 ima tudi Republika Slovenija svoje uradno predstavništvo v Brnu, kjer nas je na koncertu nagovorila častna konzulka, gospa Andrea Ungerova.

Prvi dan srečanja je bil obarvan s pestrim programom, ki je predstavil **bogato folklorno dediščino obeh narodov**. Med zvoki duhovnih pesmi, umetnih skladb ter znanih melodij smo doživeli nepozaben večer. Šmartno pri Litiji je že dvakrat gostilo to posebno srečanje, saj je bilo prizorišče 6. in 8. letnega festivala. Leta 2021 je covid-19 preprečil udeležbo zbora LAZ, zato so bili gostitelji še toliko bolj navdušeni nad našo vrnitvijo v Brno. Letos so se nam pridružili tudi člani priložnostnega ansambla Naši fantje, ki je zboru ŽPZ Laz dodal čarobno glasbeno spremljavo s harmoniko, kitaro in bas kitaro.

Vrhunec festivala je bil češko-slovenski koncert, ki ga je organiziral Vachov zbor moravskih učiteljic. Ta glasbeni dogodek se je odvil v petek, 22. 9., v Brnu pod častnim pokroviteljstvom veleposlanice Republike Slovenije v Pragi, gospe Tanje Strniša. Organizatorji so občinstvo nagovorili tudi v zvezi z avgustovskimi poplavami in pozvali k humanitarni pomoči Sloveniji preko Rdečega križa na Češkem. **Poleg našega zbora sta nastopila še Vachov zbor moravskih učiteljic in mešani pevski zbor Carpe Diem, ki smo ju že gostili v Šmartnem.**

Sobota, 23. 9., je prinesla novo doživetje, saj smo se odpravili v **mesto Ivančica**. Na mestnem trgu sv. Vaclava, ki je zavetnik češke države, smo se pridružili Grillfestu, na katerem so sodelovali tudi dijaki Srednje gostinske in turistične šole Radovljica. Mesto Ivančica je prijateljska občina z Občino Radovljica in njuna zgodovinska povezava sega v leto 2008, ko sta župana podpisala listino o prijateljstvu. **Pevke ŽPZ Laz so navdušile občinstvo s samostojnim enournim koncertom, spremljali pa so nas Naši fantje.** Po koncertu smo si ogledali še stojnice in se nato odpravili v zgodovinsko mesto Znojmo.

Predsednica češkoslovenskega društva iz Brna, Alena Šamonilova, nas je popeljala na ogled podzemlja pod starim jedrom mesta Znojmo. To mesto skriva fascinantne labirinte, ki segajo globoko pod zemljo, s podzemnimi hodniki, kletmi, vodnjaki, drenažnimi sistemi ter mnogimi drugimi zanimivostmi. Ti labirinti, ki so se začeli izkopavati že v 13. stoletju, so služili različnim namenom, od shranjevanja blaga meščanov in trgovcev do obrambnih ukrepov v 14. in 15. stoletju. Po ogledu podzemlja smo si ogledali še znojemski grad, staro pivovarno, cerkev sv. Nikolaja ter uživali v čudovitem razgledu na naselja ob reki Dyje, ki teče ob mestu.

In tako smo sklenili naše nepozabno gostovanje, bogatejši za globlje prijateljske vezi in novo spoznanje kulturne dediščine naših gostiteljev. Hvaležni smo za to nepozabno izkušnjo!

Skupaj za zdravje in varnost

Avtorica članka: Marinka Vidgaj

To je bil naslov dogodka, ki sta ga v nedeljo, 15. oktobra, v dvorani gasilskega doma na Primskovem skupaj organizirala Krajevna organizacija Rdečega križa Primskovo in Prostovoljno gasilsko društvo Primskovo.

Za prijetno vzdušje je v uvodu poskrbela mlada članica Eva Selan, učenka Glasbene šole Litija – Šmartno, z igranjem na flavto.

V prvem delu smo prisluhnili zdravstvenemu predavanju o zdravem življenjskem slogu in demonstraciji vaj za hrbtenico. Izvajali sta ga diplomirani medicinski sestri Neja Perič in Daša Medvešek iz Centra za krepitev zdravja Litija. Zelo poučna in zanimiva predstavitev nas je preusmerila v razmišljanje in vsakdanjik, kako mi lahko poskrbimo za svoje zdravje, na kaj moramo biti pozorni in kako naprej z uživanjem hrane ter gibanjem. Predstavili sta tudi bogat program centra in sklenili smo, da se čim večkrat srečamo tudi na kakšni zanimivi delavnici.

V drugem delu je Prostovoljno gasilsko društvo Primskovo pripravilo ogled opreme in vozila. G. Janko Zaman je pregledoval in opravljal servise gasilskih aparatov. Bila je tudi priložnost za nakup novih za varnost v svojih domovih. Tema je bila povezana tudi z mesecem požarne varnosti.

Dogodek smo zaključili s prijetnim druženjem ob mizi domačih dobrot, ki so jih pripravili prostovoljke in prostovoljci Krajevnega odbora RK Primskovo in PGD Primskovo.

Krajevni odbor RK se ob tej priliki iskreno zahvaljuje domačemu gasilskemu društvu za izkazano pomoč, ki nam jo nudi ob vseh dogodkih in aktivnostih. Pomagajo nam s prevozi hrane iz Litije, z varovanjem na dogodkih, s postavitvijo miz in klopi na srečanjih. Z roko v roki je vsem lažje in lepše.

S ponosom o Šmarčanih

Avtor članka: Uroš Pušnik

V oktobru sta bila v Šmartnem dva dogodka, na katerih sta osrednja govornika s ponosom spregovorila o svojem življenju in delu, pa tudi o tem, kako ponosna sta na šmarske farane.

ZLATOMAŠNI JUBILEJ G. DRAGANA ADAMA

Na deževno nedeljo, 15. oktobra 2023, smo se mnogi župljani vrnili z zlatomašnikom s spomini v leta od 1981 do 1990, ko je deloval v naši fari. Slovesen špalir narodnih noš je slavljenca usmeril k daritvenemu oltarju mogočne šmarske cerkve. Premalo je bilo časa, da bi skupaj z njim obudili kar se da največ spominov iz tistega *»še kako rodovitnega«* časa, a ravno prav, da nam je slavljenec zaupal tiste njegove, najlepše. V nagovoru se je zahvalil najprej lepemu zgledu svoje mame, domačih in prijateljev. Čeravno je oče nasprotoval duhovniškemu poklicu, je bil dober po srcu, g. Dragan pa je ostal neomajen v svoji odločitvi. Zahvalil se je za vse in vsakomur, ki ga je spremljal na njegovi življenjski poti, ter vsem krajem njegovega delovanja, med katerimi ima Šmartno posebno mesto. Kot pravi, ga je ob prihodu takoj prevzela mogočnost cerkve, kaj hitro pa tudi župljani in ostali krajani.

Ob njem sta somaševala še domači župnik g. Marko Mohor Stegar in duhovni pomočnik Vinko Malovrh, slovesnost pa je spremljalo mogočno in ubrano petje domačega mešanega cerkvenega zbora ter lepo število zbranih vernikov.

Ob koncu so se mu za devet plodnih let njegovega dela v Šmartnem zahvalili predstavniki župnije in pevcev. Prav slednji priznavajo, da so v tistem času doživeli nekakšen preporod; njegov čut za dobro in sveto je ob pevskem udejstvovanju kaplana g. Matije Selana rodil sadove. Mladi pevci so ustanovili mladinski zbor, *»šmarski farovž«* pa je kar na enkrat postal kraj, kjer je bil prav vsak dobrodošel. Skupni imenovalec življenjskega dela g. Dragana je zagotovo beseda LJUBEZEN; do poklica, do popolne predanosti Njemu ter do občestva ljudi, ki ga je s ponosom in zavzetostjo vabil v cerkev z besedo in zgledom!

Zlatomašnika smo ob koncu pričakali še na župnijskem dvorišču, z njim nazdravili in mu ob dobrotah šmarskih gospodinj voščili blagoslova na njegovi nadaljnji poti.

MISSIO

»Missio« pomeni v latinščini *»poslan«*. Kakor smo mi poslani, da opravljamo svoje poslanstvo v našem kraju in deželi, tako so v svet poslani misijonarji.

Na misijonsko nedeljo, 22. oktobra 2023, je šmarske farane obiskal karizmatični slovenski misijonar g. Tone Kerin, ki deluje na Madagaskarju med najbolj revnimi. Na vprašanje, kje je njegov misijon, rad v šali odvrne *»Na koncu sveta, pa še malo na desno … Tam nekje smo mi.«* Sam zelo rad spregovori o svojem 39-letnem misijonskem delu na Madagaskarju, ki je trdo, iznajdljivo, uspešno in lepo, mora biti neumorno, a včasih je žal tudi kruto. Predstavi nam uspehe na njegovem misijonu, ki jih ni malo: vračanje dostojanstva malgašem, ljudje so zelo religiozni in radi sprejemajo vero in napredek, o nasadih zelja, solate in korenja, o zajcih, ki jih goji, o lepem številu zgrajenih cerkva v *»dolenjskem slogu«* z lepimi turni, pa tudi o izgradnji kar nekaj šol in o šolstvu, za katerega, kot pravi *»... je osnova obstoja družbe …«*. V vrsti slednjih je tudi zelo uspešna »njegova privat šola«, za katero vseskozi zbira sredstva, da se lahko otroci šolajo. Trenutno je v šoli okrog 700 otrok, med njimi pa je kar 14 fantov in deklet, katerim so v lanskem letu z zbranimi sredstvi plačali šolanje šmarski veroukarji z nekaterimi posamezniki. Prispevek za otroka je 50 eur, s katerim se pokrijejo letni stroški šolnine, nabave učbenikov in šolske uniforme. Ob srčni osebni zahvali izpostavi tudi velikodušnost Slovencev nasploh, saj se v problemih *»ko potrkam na vaša vrata s prošnjo za pomoč«*, vedno najde rešitev, zato je prepričan *»… da Bog čuva posebno mesto za Slovence v nebesih«!* Oba nagovora (lanskega in letošnjega) si lahko ogledate na Youtube kanalu Župnije Šmartno pri Litiji. Misijonar je zadnje pol leta doma na uspešnem zdravljenju in, kot sam pravi, že komaj čaka vrnitev med svoje malgaše, vse pa spodbuja k molitvi za misijonarje in za kak novčič ali dva za tiste, h katerim zaviješ desno na koncu sveta. Zdravja in uspeha mu želimo tudi mi, njegova volja je večja kot od vseh nas skupaj!

Srečanje Jurčkovih bratrancev in sestričen

Avtorica članka: Milka Ulčar

Drugo septembrsko nedeljo se je rodbina Jurčkovih iz Štangarskih Poljan zbrala v Vintarjevcu pod Aptarjevim kozolcem na 5. srečanju bratrancev in sestričen ter njihovih potomcev.

srečanje bratrancev in sestričen 10. 9. 2023

Stara starša Marija in Franc Ulčar sta imela osem otrok. Ti so imeli njunih 21 vnukov, to smo bratranci in sestrične. Mi imamo 44 potomcev, ki imajo že 45 svojih potomcev. Trenutna rodbina šteje 111 članov, med njimi še živa 95-letna hči Pepca Planinšek in 89-letni sin Vinko Ulčar.
Na srečanju smo preživeli prijetno popoldne v medsebojnem klepetu in spoznavanju najmlajših članov rodbine. Poskrbeli smo za polne želodčke, tudi glasbe in plesa ni manjkalo. Odločili smo se, da srečanja v prihodnje ponovimo vsako leto, saj smo si v objemu narave napolnili naša srca s srečo in radostjo.

Odličen tekmovalni mesec oktober za RD Herz Šmartno

Avtor članka: Ernest Mrzel, RD Herz Šmartno

V oktobru so vse selekcije RD Herz Šmartno, ki tekmujejo na rezultat (člani, mladinci, kadeti, SDA in SDB), igrale vsega skupaj 18 tekem in dosegle 13 zmag, 3 neodločene izide in samo 2 poraza.

Poročilo oktobrskih tekem članske ekipe RD Herz Šmartno:
6. 10. 2023, 5. krog: **RD Herz Šmartno** : RK Ajdovščina **31** : 20
14. 10. 2023, 6. krog: RK Črnomelj : **RD Herz Šmartno** 24 : **31**
20. 10. 2023, 7. krog: **RD Herz Šmartno** : RK Grosuplje **25** : 24
28. 10. 2023, 8. krog: RK Krško : **RD Herz Šmartno** 38 : **35**

S kom se bodo varovanci trenerja Aleša Šmejca pomerili v novembru?
Novembra so na razporedu tri ligaške tekme. Doma 10. in 17. 11. proti zasedbama RK Kočevje in ŠD Mokerc – Ig ter 25. 11. v gosteh pri RK Velika Nedelja. Člane pa čaka tudi pokalna tekma, ki bo 7. 11. v Dvorani Pungrt – nasprotnik bo MRK Ljubljana. **Vljudno vabljeni na domači tekmi v Dvorano Pungrt!**

MLAJŠE SELEKCIJE V OKTOBRU

Mladinci so v 2. ligi dosegli dve zmagi in neodločen izid. **Kadeti so se uvrstili v 1. kadetsko ligo**. Oktobra so dosegli zmago in dva neodločena izida ter skupaj z ekipo Krke v nadaljnje tekmovanje

Foto: RD Herz Šmartno

prenašajo dve točki. Starejši dečki A (SDA) so na svoj konto vknjižili štiri zmage, starejši dečki B (SDB) pa tri zmage in en poraz. **NI PREPOZNO, DA POSTANEŠ ROKOMETAŠ!** Vabimo vse fante od 1. do 9. razreda OŠ in dekleta od 1. do 4. razreda OŠ, ki jih zanima rokomet, da se vpišejo v šmarsko rokometno šolo.
Info: 040 629 384 ali info@rdsmartno.si
Vse informacije glede sezone 2023/24 in spremljanja tekem bomo objavljali na naši Facebook in Instagram strani, kjer si lahko ogledate vse zadnje novice. Gledalce vabimo k nakupu **klubske podporne kartice** za sezono 2023/24, ki med drugim omogoča ogled vseh domačih tekem sezone, podporno kartico in majico RD Herz Šmartno v vaši velikosti. **Borimo se za Šmartno!**

Državni prvak Gal Hauptman

Avtor članka: AMD Šentvid

Končana je sezona državnega prvenstva v motokrosu, po kateri so znani državni prvaki v vseh sedmih kategorijah. Prav tako pa je zaključeno tudi tekmovanje v Enduro – Cross Countryju.

Konec septembra bi morala v Orehovi vasi potekati sedma in hkrati finalna dirka AMZS državnega prvenstva v motokrosu. Žal je bilo tekmovanje zaradi slabih vremenskih pogojev in varnosti tekmovalcev odpovedano in znani so postali državni prvaki po posameznih kategorijah. V kategoriji MX2 se je naslova državnega prvaka razveselil Gal Hauptman iz Vintarjevca, ki je v letošnji sezoni tekmoval z 250-kubičnim motorjem KTM. Prvenstvo, ki se je začelo aprila v Brežicah, je začel z dvojno zmago. Med sezono je svojo prednost pred zasledovalci samo še stopnjeval, kar mu je omogočilo, da se je na koncu razveselil svojega 5. naslova državnega prvaka v karieri.

V drugi polovici oktobra pa se je zaključilo tudi tekmovanje v Enduro – Cross Countryju. Prvenstvo je potekalo na šestih prizorišč. Gal je bil na vseh šestih dirkah nepremagljiv in je naslov prvaka osvojil brez izgubljene točke. Med sezono si je nabiral izkušnje tudi na enduro dirkah v Avstriji in na Madžarskem.

V tej panogi je tekmoval tudi njegov mlajši brat Jaka, ki je s svojim 65-kubičnim motorjem v prvenstvu osvojil skupno 3. mesto.

Sezona 2023 je uradno zaključena. Sedaj je čas za kratek počitek ter analize in priprave načrtov za prihajajočo sezono 2024.

Na tem mestu zahvala sponzorjem in vsem ostalim za zaupanje in podporo. Tudi z vašo pomočjo je Galu uspelo doseči to, kar je dosegel. Posebej zahvala podjetju Seles KTM, d. o. o. iz Grosuplja, Akrapovič, d. o. o., Peskokop Kepa, d. o. o., Avtoservis Soklič, d. o. o., A3but šport Marko Tomič ter avstrijskemu kolegu in njegovemu timu Werner Müller Racing Team.

Babica Maja in zibelka življenja

Avtorica članka: Maja Koprivnikar

Ko ljudem povem, da sem babica, običajno dobim dva odziva: *»A nisi malo mlada, da bi bila že babica?«* ali pa *»Aha, v kateri porodnišnici pa delaš?«*.

Če pustimo stare mame z vnučki ob strani, je običajno razumevanje poklica babice ta, da smo me tiste, ki v porodnišnicah pomagamo dojenčkom na svet. Pika. V resnici je obseg našega znanja in delovanja mnogo širši! Po nekaj letih življenja v tujini in spoznavanja drugačnega načina dela se ob vrnitvi v Slovenijo nisem videla kot del našega zdravstvenega sistema. Nisem iskala zaposlitve v porodnišnici, ampak sem začela pisati svojo, nekoliko drugačno zgodbo.

Kaj torej kot Babica Maja počnem?

Pare v pričakovanju vodim skozi nosečnost, jih spremljam na porod in obiskujem še po porodu. To pomeni ena babica, ena zaupnica za celo potovanje od začetka do konca, ne cel kup novih obrazov na vsaki točki te poti. Pogosto me pari pokličejo že ob polulanem testu, ki pokaže plus, včasih pa pridejo tik pred zdajci, ker si želijo pri porodu imeti nekoga, ki mu zaupajo in ki pozna njih in njihove želje.

S temi pari se v nosečnosti srečujemo in učimo o tem, kako naše telo med porodom deluje, kako sodelovati s porodno bolečino in kako otroka pospremiti na svet na najbolj prijazen, fiziološki način. Odkrivamo njihove šibke točke in posebnosti, spuščamo strahove v zvezi s porodom in delamo različne vaje za pripravo telesa in uma na porod.

Okoli predvidenega datuma poroda sem v 24-urni pripravljenosti in s polnim tankom ter založenim hladilnikom čakam klic, da se je nekaj začelo dogajati. Običajno se paru pridružim že doma, kjer skupaj predihavamo popadke in počakamo, da je porod zares v aktivni fazi. Skupaj odidemo v porodnišnico in z njima ostanem ne glede na trajanje poroda (moj najdaljši porod je trajal 27 ur), po rojstvu dojenčka pa počakam še tiste prve tri ure, ko se nova družinica spoznava. Po prihodu iz porodnišnice se oglasim na nekaj poporodnih obiskih, ko je družina na to pripravljena.

Poleg tega v Ljubljani skupaj z doulo Nino Bogerd vodim center Zibelka življenja, kjer ponujamo raznovrstne aktivnosti in delavnice za pripravo na porod, na primer:

- Šola za starše z babico Majo,
- Joga za nosečke in mamice po porodu,
- Tečaj masaže dojenčka,
- Prva pomoč pri dojenčkih in malčkih,
- Gibalne urice za dojenčke.

Kako pa lahko pomagam tebi?

www.babicamaja.com, 040 645 583

Mizarstvo Kos – uspešna podjetniška zgodba, nagrajena z zlatim cehom 2023

Avtor članka: Mizarstvo Kos

Pred 32 leti sta Jože in njegova žena Breda ustanovila mikro podjetje, ki je daleč od klasičnega mizarstva. Zaradi družine Kos in njenih sodelavcev prerašča meje družbeno odgovornega in razvojno naravnanega gospodarskega središča na Veliki Preski pri Polšniku. Začelo se je z lesenimi balkonskimi ograjami, nadaljevalo pa z ustanovitvijo izobraževalno-povezovalne hiše, inženiringa *Center za zunanjo ureditev* (https://www.zunanjaureditev.com/sl/), kjer v poslovni skupini povezujejo 27 poklicev za načrtovanje in izvedbo zunanje ureditve na ključ. Pred tremi leti pa so kot ambasadorji lesa odprli *7-čutni muzej Lesarius* (https://www.lesarius.si/sl/), kjer lahko spoznavate dediščino lesarskih mojstrov: mizarja, tesarja, sodarja, kolarja, strugarja, pletarja in rezbarja.

Član Območne obrtno-podjetniške zbornice Litija se je na poslovnem dogodku MOS v Celju predstavil z razstavo lesenih in celostnih zunanjih preobrazb. V družinskem podjetju pri svojem delu prepletajo znanje in združujejo izkušnje ob spoštovanju tradicije in narave, kar je nujno za trajnostni razvoj ter ohranjanje in izboljševanje kakovosti bivanja vseh nas. Prilagojene rešitve zunanjih ureditev so plod uspešnega sodelovanja med naročniki, projektanti in mojstri izvedb. Slednje je prepoznala tudi Komisija za sejemska priznanja pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije, ki je Mizarstvu Kos za njihove lesene preobrazbe zunanjih prostorov podelila najprestižnejše nacionalno priznanje za kakovost zlati ceh 2023.

Priznanje je potrditev za izjemen prispevek v obrtništvu ter nagrada za življenjsko delo projektanta in oblikovalca lesa Jožeta Kosa, ki sta jo naslednici Petri Kos podelila Marko Godec, predsednik komisije, in Blaž Cvar, predsednik OZS. Direktorica je ob prejemu

dejala: *»Naša ekipa se veseli vsakega projekta, kjer ustvarjamo čudovite ambiente in unikatne rešitve. Zahvaljujemo se vsem našim strankam in poslovnim partnerjem za zaupanje in podporo ter našim zvestim zaposlenim, ki so srce in duša našega podjetja.«*

Člani Komisije OZS za sejemska priznanja v sestavi Marko Godec (predsednik), Jernej Bortolato, Anton Dremelj, Miroslav Rednak, Jernej Dolinar in Mojca Andolšek so na septembrskem sejmu MOS prepoznali pet podjetij in organizacij, ki so jim za njihove izdelke, razvoj ali sejemsko aktivnost podelili sejemska priznanja. Najžlahtnejši ceh tako postavlja Mizarstvo Kos na vrh lesnopredelovalne obrti v državi in potrjuje status vodilnega podjetja na področju preobrazbe zunanjih prostorov. Ponosno delimo njihov uspeh in verjamemo, da bomo še naprej videli njihove čudovite preobrazbe, ki bodo navduševale s svojo estetiko in kakovostjo.

Frizerski salon NENA

Avtor članka: Frizerski salon NENA

Frizerski salon NENA je frizerski salon za vso družino na Ponoviški cesti 12 v Litiji. Z vami sem že 12 let. Frizerka Nevenka skupaj s hčerko Manco, ki hodi na frizersko šolo, nudim vse frizerske storitve, kot so: klasično in modno moško in žensko striženje, modna in klasična barvanja las, barvanje z naravnimi barvami, trajno kodranje las, kodranje las s kodralniki, spletanje kitk, masaža ter nega las in lasišča.

Lasno kozmetiko za domačo uporabo lahko pri nas tudi kupite. Kolektiv se redno izobražuje in sledi modnim trendom. Uporabljamo profesionalno frizersko kozmetiko Subrina Professional, Carin in Revlon. Prijazno osebje in na trgu zelo ugodne cene so razlog za zadovoljstvo strank, ki se rade vračajo.

Za obisk v salonu se je potrebno naročiti na telefonsko številko **031 535 147**.

Delovni čas:
Ponedeljek, torek: 7.00–14.00
Sreda, petek: 9.00–19.00
Četrtek: 13.00–19.00
Sobota: po dogovoru

Subrina Professional

Popotnik na Čatežu

Pod Zaplaz, tukaj, če prinesejo te pota
na tihe gozdne mehke stezice,
v naravo odpre ti vsa vrata, lepota
razkrije ponosno svoje najlepše lice.

Ne hiti več potnik radoživ, potlej
korak naj ti bo vedno krotek, mehak,
od Gorjancev do Snežnika se razglej,
na Dolenjske hribe, in vdihni čist zrak.

Naj pot te nese naprej ob Dušici igrivi,
da utrujen obraz ti umije, te bistra poživi.
Marijin studenec, ki čudežne ima moči,
čaka te presvet in pogled, zjasni ti oči.

Kot Levstik ustavi svoj truden korak,
vabijo te čateške vinske gorice,
odžeja naj si suho grlo, prešerno vsak
z vincem žlahtnim 'z Krvice in Zemljice.

Od zemeljske lepote utrujen tukaj zastani,
kamor vabi te zaplaški romarski hram
in sveta beseda ti v cerkvi dušo nahrani.

Na odhodu vendar korak ustavil se bo sam,
pogled še enkrat objame prelep čateški kraj
in obljubil si boš zadovoljen, da vrneš se spet nazaj.

Soka Štikavac

Mama prva je beseda, je prvi nasmeh.
Mama prva je ljubezen, je prvi korak.
Mama je sonce, je svobodno sonce.

Hvala ti, mama, za vse to
in še za mnogo več, kar si nam dala!

ZAHVALA

Ob izgubi naše mame

MARIJE KRAMAR,

po domače Jožmanove Mari,
iz Velike Štange,
1928–2023,

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ji pomagali lajšati tegobe v zadnjem obdobju njenega življenja, nam izrekli besede tolažbe in sožalje ter jo pospremili na njeni zadnji poti.
Hvala vsem!

Sin Miran z družino

Bili smo čustveno bogati,
dokler si bila z nami ti,
a zdaj živijo le spomini
na te srečne dni.

ZAHVALA

Po hudi bolezni nas je zapustila

SLAVKA MARTINČIČ

iz Lupinice,
19. 3. 1960–25. 10. 2023.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izkazano pomoč, izrečeno sožalje, besede tolažbe, darovano cvetje, sveče in darove za svete maše. Zahvaljujemo se osebju UKC Ljubljana, ZD Litija in patronažni službi za skrb, nego in podporo ter obiske na domu.
Hvala pogrebni službi KSP Litija za pripravo obreda, pevcem za odpete pesmi, govornici za poslovilne besede in g. župniku Marku Mohorju Stegnarju za lepo opravljen obred.
Hvala vsem, ki ste jo v velikem številu pospremili na zadnji poti.
Pogrešamo te!
Vsi njeni

V NJUN SPOMIN

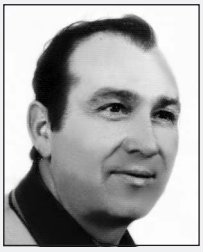
FRANC in VIDA STOPAR

iz Cerkovnika, Šmartno pri Litiji

Letos mineva 30 let od boleče izgube očeta, ata, tasta in 10 let od prezgodnjega slovesa drage mami, mame, sestre in tašče.

Hvala vsem, ki ju ohranjate v lepem spominu.

Vsi njuni

V SPOMIN

Pred enim letom sta nas zapustila naša starša in stara starša,

JOŽE (1939–2022) in

MARIJA POVŠE (1940–2022).

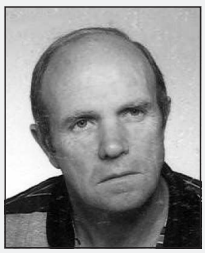
Njuna modrost in spomini ostajajo večno zasidrani v naših srcih.
V njunem spominu najdemo navdih, da z ljubeznijo in pogumom krojimo svoje dni.

Hvala vsem, ki prinesete sveče ali rože in se spomnite naših dragih. Vaša gesta pomeni veliko.

Vsi domači

Vsi smo angeli,
ne jokajte ob najinem grobu
le tiho k njemu pristopite
in večni mir nama zaželite.

V SPOMIN

Mineva že 14. leto, odkar te ni več med nami.

MATJAŽ NOVLJAN

sin

Mineva žalostno leto, odkar si se poslovil od nas.

IGNAC NOVLJAN

mož in oče

Hvala vsem, ki se ju spominjate, prižigate sveče in postojite ob grobu.

V naših mislih ostaja trajen spomin na vaju. Pogrešamo vaju.

Vsi njuni

Zgodovina plemiške rodbine Lichtenberg (1. del)

Avtor članka: Tim Šteferl

Streljaj pod slavnim gradom Bogenšperk se v gozdu skrivajo skromne razvaline starega gradu Lihtenberk (nem. Lichtenberg), le malokdo pa ve, da je ta skromen grad iz konca 12. stoletja dal ime plemiškemu rodu, ki je več stoletij pomembno sooblikoval zgodovino Kranjske, pa tudi drugih slovenskih dežel.

Grb Lihtenberških v Valvasorjevi Veliki grbovni knjigi (vir: Internet)

Izvor rodbine Lihtenberških je še danes zavit v temo. V virih naj bi se prvič omenjali na začetku 13. stoletja kot višnjegorski ministeriali (op. p. *nesvobodni nižji plemiči*), do 14. stoletja pa se rodbina v virih omenja zgolj sporadično. Prav iz pomanjkanja zgodovinskih dejstev se je med ljudmi razvila napačna trditev, da so bili Lihtenberški t. i. roparski vitezi. Do konca 14. stoletja so bili očitno zgolj ena izmed številnih nepomembnih rodbin. Njihov vzpon se je začel šele na prelomu iz 14. v 15. stoletje, ko se oblikujeta kranjska in štajerska veja rodbine. Člani slednje so vstopili v službo grofov Celjskih, največjo čast pa je dosegel Erazem I. Lihtenberški, ki je bil okrog leta 1400 celjski gradiščan na gradu Rogatec, kasneje pa se je preselil v Celje, kjer je napredoval do pomembne funkcije dvornega mojstra grofov Celjskih. V službi Celjanov je pridobil precej veliko premoženje, ki so si ga po njegovi smrti razdelili njegovi potomci. Podobno službo je opravljal tudi Erazmov vnuk Bernardin Lihtenberški, ki je bil oskrbnik več gradov na Štajerskem; Rogatca kot njegov ded, potem pa tudi starega konjiškega gradu in gradu Valdek ob Mislinji. Štajerska veja Lihtenberških je izumrla leta 1541 s smrtjo Bernardinovega sina Franca, kranjska veja pa leta 1571 s smrtjo Volfa Ditriha.

S smrtjo zadnjega »pravega« Lihtenberškega je rodbina ostala brez moških potomcev. Izjemno zanimivo pa je, da je linija ponovno oživela po ženski strani in se celo dvignila višje kot kadarkoli prej. Za to je pomembna Margareta Lihtenberška (umrla okrog 1548), ki se je leta 1519 v šmarski cerkvi poročila z Janezom Schwabom. Schwabi so bili premožna meščanska rodbina, ki si je prizadevala za vzpon proti plemiškemu stanu, poroka Janeza Schwaba z Margareto Lihtenberško pa je ta vrata na široko odprla. Zakonca sta na novozgrajenem gradu Tuštanj pri Moravčah osnovala eno najbolj razvejanih in premožnih rodbin na Kranjskem. V zakonu so se jima rodili sinovi Jurij, Krištof in Janez Andrej. Ti so si prizadevali za uveljavitev materinega starodavnega priimka ob svojem, vendar pa si tega niso drznili, dokler je bila rodbina Lihtenberških še živa. S smrtjo njihovega bratranca Volfa Ditriha Lihtenberškega leta 1571 je padla zadnja ovira. Leta 1573 je nadvojvoda

Viteški nagrobnik Erazma Lihtenberškega v cerkvi sv. Martina v Šmartnem pri Litiji (foto: T. Šteferl)

Karel bratoma Juriju in Krištofu Schwabu dovolil, da sta k svojemu grbu dodala še grb zdaj že izumrlih Lihtenberških, dve leti pozneje pa jim je dovolil še, da so se odtlej lahko imenovali Schwab pl. Lichtenberg s Tuštanja (nem. *Schwab von Lichtenberg zu Tüffstein*). Rodbina je v naslednjih desetletjih doživela strm vzpon, postali so lastniki ali zakupniki več gospostev, opravljali pomembne deželne funkcije in se sorodstveno povezali s številnimi drugimi plemiškimi rodbinami. Zaradi zaslug jih je leta 1660 cesar Leopold povzdignil v baronski stan in dovolil, da se smejo odslej imenovati »baroni Lichtenberg, gospodje na Tuštanju, Ortneku in Otenštajnu«, priimek Schwab so popolnoma opustili. Starodavna rodbina Lihtenberških je tako po 89 letih od izumrtja znova vstala iz pepela.

Nadaljevanje v naslednji številki Krajevnih novic

Šmartno